

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Fakulteten för landskapsarkitektur, trädgårds-
och växtproduktionsvetenskap

En fristad? -Asylsökandes perspektiv på utemiljön vid boende

A haven?

-Asylum seekers perspective on the outdoor environment at an accommodation

Anna-Karin Nord

Självständigt arbete 15hp

Natur, Hälsa och trädgård, magisterprogram

Alnarp 2018

En fristad? Asylsökandes perspektiv på utemiljön vid boende
A haven? Asylum seekers perspective on the outdoor environment at an accommodation

Anna-Karin Nord

Handledare;

Mats Gyllin, Institutionen för Arbetsvetenskap, ekonomi och miljöpsykologi, SLU

Examinator:

Anna-Maria Palsdottir, Institutionen för arbetsvetenskap, ekonomi och miljöpsykologi, SLU

Omfattning: 15 hp

Nivå och fördjupning A1E

Kurstitel: Landskapsarkitekturens miljöpsykologi – självständigt arbete

Kurskod: EX0616

Ämne: Landskapsarkitektur

Programutbildning: Natur, Hälsa och trädgård – magisterprogram

Utgivningsort: Alnarp

Utgivningsmånad och år: januari 2018

Omslagsbild: Anna-Karin Nord

Elektronisk publicering; <http://studepsilon.slu.se>

Nyckelord: Flyktningförläggning, asylboende, utemiljö, trädgårdskultur

SLU, Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för landskapsarkitektur, trädgårds- och växtproduktionsvetenskap

Institutionen för arbetsvetenskap, ekonomi och miljöpsykologi

Sammanfattning

Under de senaste åren har vi sett en strid flyktingström komma till Sverige. Människor placeras i stora boenden som i vissa fall är utdömda för annan verksamhet. Fokus har legat på att få in många personer på liten yta och få allt det praktiska att fungera. Utemiljöns utformning har det inte funnits kunskap, tid eller pengar till.

På många orter finns det en grupp människor som arrangerar sig ideellt vid dessa boenden. Deras engagemang kan tas till vara på, även med utformningen av utemiljön. Förutom vinsten med en finare miljö kan flyktingar sysselsättas och träna svenska på ett lätsamt sätt.

Syftet med denna rapport har varit att ta reda på hur de boende vill att deras utemiljö ska se ut och sammanställa faktorer att tänka på vid utformningen av utemiljön på flyktingförläggningar och asylboenden i Sverige. Kunskap har jag inhämtat genom litteratur och rapporter som gränsar till detta område, samt med intervjuer och enkäter till de boende på en flyktingförläggning i Västsverige.

Jag har fördjupat mig i invandrares vistelse i natur, gemensamma ytor, ohälsa hos flyktingar och problem med skadegörelse. Detta har mynnat ut i en enkel ritning på hur man kan förbättra just denna trädgård och synpunkter på hur en bra utemiljö på ett boende kan utformas. Vid en ev. restaurering har jag tagit hänsyn till att det ska vara billigt och ske med relativt enkla medel.

Nyckelord: Flyktingförläggning, asylboende, utemiljö, trädgårdskultur

Abstract

Over the last few years we have seen a steady stream of refugees coming to Sweden. People are housed in large accommodation which, in some cases, are even condemned for other activities. The focus has been on getting lots of people into a small space and to get all the basics/practical things working. There has been neither the time, knowledge or money to focus on how to design the outdoor environment.

In many places there are groups of native inhabitants who organize as volunteers at these places. Their commitment could be taken advantage of to design a better outdoor environment. Besides gaining and creating a finer environment, refugees would have access to some employment and receive language training in Swedish in an easy way.

The purpose of this report has been to find out how the residents would like their outdoor environment to be, and to outline things to consider in the design of the outdoor environment of refugee camps and asylum accommodations in Sweden. I have acquired knowledge through literature and reports about these issues, as well as interviews and surveys with residents at a refugee camp in western Sweden.

I have focused on immigrants' visits and views on nature, communal areas, illness among refugees and problems with vandalism. This has resulted in a simple drawing on how to improve this particular garden and views on how a good outdoor environment could be made in such accommodation. For a restoration, I have taken into account that it should be cheap and done with relatively simple means.

Keywords: refugee accommodation, outdoor environment, garden culture

Förord

Jag skulle vilja tacka alla som så gladeligen har ställt upp och svarat på mina enkäter och varit med på gåtur. Tack till Ahmad Palestina och Mortaza Mosavi för att de översatt enkäter. Agerat tolk på gåturen har Nader Sammoune och Mahmoud Qarashouli gjort vilket jag är tacksam för. Mahmoud har varit behjälplig i allt från att välja människor till intervjuer, delat ut enkäter, översatt slutord och varit min mentor på förläggningen. Ett tack till föreståndaren Holger som låtit mig besöka anläggningen när jag önskat så och som ordnat kartor till mig. Mina vänner har ställt upp och läst mitt arbete och hjälpt till med allt det praktiska, allt från att laga mat när tiden varit knapp till att lösa datorproblem.

Som ung har jag sommarjobbat i dessa lokaler, inte långt från där jag bor. På den tiden var det ett boende för dementa. Lokalerna var slitna redan på den tiden. Detta gjorde mig nyfiken på hur människor kunde bo och vistas i denna miljö nu.

Min bakgrund som grundskolelärare sedan många år, med svenska som andraspråk som en av mina behörigheter, har gjort att jag i gengäld kunnat hjälpa till att träna svenska med de boende och varit behjälplig med andra praktiska saker.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	iii
Abstract	iv
Förord	v
Innehållsförteckning	vi
1 Inledning	1
1.1 Bakgrund.....	1
1.2 Avgränsning	3
1.3 Syfte.....	3
1.4 Översikt.....	3
2 Teori	5
2.1 Invandrare och utemiljön	5
2.2 Ohälsa hos flyktingar	7
2.3 Utemiljöns påverkan på psykisk ohälsa.....	9
2.4 Hemlöshet	12
2.5 Gemensamma trädgårdar och andra ytor.....	12
2.6 Andra trädgårdskulturer i världen.....	13
3 Material och metoder	15
3.1 Mitt tillvägagångssätt.....	15
3.2 Enkätens utformning	16
3.3 Beskrivning av platsen	16
3.4 Definition av termer och förkortningar.....	18
3.5 Etiska aspekter.....	19
4 Resultat	21
4.1 Platsanalys-användbarhet enligt Gehl.....	21
4.2 Platsanalys- Grahns parkkaraktärer	22
4.3 Walking evaluation/Gåtur.....	24
4.4 Enkät.....	29
5 Diskussion	32
5.1 Metodreflektion.....	32
5.2 Enkätens utfall.....	33
5.3 Slutsats och rekommendationer	34
5.4 Området och likvärdigt boende.....	37
5.5 Mer forskning.....	40
5.6 Mitt arbete-egen reflektion.....	40
5.7 Slutord.....	41
5.7.1 Slutord på arabiska.....	42
Källförteckning	43
Bilaga A: Enkät på svenska	47
Bilaga B: Enkät på engelska	50
Bilaga C: Enkät på arabiska	53
Bilaga D: Enkät på farsi	55
Bilaga E: Gåtur	57
Bilaga F: Anläggningen	58
Bilaga G: Förslag	59

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Under 2015 ansökte 162 877 personer om asyl i Sverige. Det är framförallt flyktingkrisen i Syrien som gjort att Sverige de sista två åren fått ta emot dubbelt så många flyktingar som 2014 ⁷. Kommunerna har haft svårt att hinna ordna bra boenden i den takt som de fått till sig flyktingar. Därför har det inte funnits tid eller resurser att få boendena så trivsamma som möjligt. Nu är det många färre som kommer hit (år 2016 sökte 28 939 personer asyl i Sverige).

En flykting enligt Genevekonventionen är en person som pga. ras, nationalitet, religion eller politisk uppfattning, kön, sexuell läggning eller tillhörighet till en viss samhällsgrupp inte kan återvända till sitt hemland. Personen ska ha en välgrundad fruktan för tortyr eller liknande som gör att man inte kan återvända till sitt gamla hemland. Det spelar ingen roll om personen blivit våldtagen eller misshandlad, utan det som avgör är vad som kan hända om man återvänder. De måste kunna visa på att det kommer att hända fasansfulla saker om de återvänder. ⁵ Det är Migrationsverket som beslutar om den asylsökande får stanna. Först prövas om det är just i Sverige man har behov av skydd. Om Migrationsverket anser att man borde sökt skydd tidigare under sin flykt förflyttas denne dit. Sedan avgör Migrationsverket om skälen för att söka skydd är trovärdiga och räcker till att få stanna. Blir det avslag sker avvisning inom en viss tid. Om man redan haft ett tidsbegränsat uppehållstillstånd eller om man begått ett brott eller ljugit om sin identitet så kan man bli utvisad.

Det är vanligt att flyktingar som kommer till Sverige har posttraumatisk stress, alltså stress efter ett trauma, och lider av depression. Även i sitt nya hemland kan de få stress och följd effekter av sin flytt. Postmigrationstress, stress till följd av att ha emigrerat, beror ofta på bostadsproblem, språksvårigheter och brist på socialt sammanhang under de första två åren i mottagningslandet. Kan vi stärka en av dessa parametrar ökar chansen att de asylsökande kommer att må bättre. Ett ordnat trivsamt boende, att lära sig svenska snabbt eller att känna sig hemma i ett socialt sammanhang minskar risken för stress och dess följsjukdomar betydligt. Flertalet flyktingar på svenska asylboenden har varit med om trauman och levt under psykisk stress i årtal. De placeras med för dem okända människor där de bor trångt, utan vetskap om hur deras framtid kommer att se ut. Med en rätt utformad utemiljö kan de återhämta sig snabbare, enligt mig.

När jag har hälsat på och pratat med de boende på flyktingförläggningen i Västsverige berättar de hur de spenderar den mesta tiden i sina rum. Människan behöver fler intryck, frisk luft och motion! Med en bra utformad utemiljö kan de stimuleras att vara ute och ges möjlighet att umgås ute. Under uppbyggandet och vid skötseln av trädgården ger det en arbetsuppgift och ett tillfälle att träna svenska med eventuella volontärer.

Jag engagerar mig ideellt med språkträning för de asylsökande på ABT-boendet nära mitt hem. Ett ABT-boende är ett boende där flyktingar bor i väntan på beslut om asyl. Jag slås av den slitna utemiljön som knappt används. Många av de boende känner sig stressade och oroar sig över sin framtid och har varit med om traumatiska upplevelser. Flera gånger har de berättat hur långtråkigt de har på sina rum. Flyktingförläggningen har fina restaurativa miljöer i närområdet, men tomten kan förbättras betydligt med trädgård och kanske odlingsmöjligheter.

Målet är att ge ett användbart förslag på hur utemiljön kring flyktingförläggningen jag studerat kan utformas. Det ska dessutom kunna appliceras på andra asylboenden och flyktingförläggningar. Vad bör man tänka på? Vilken problematik finns det när många människor från olika nationaliteter samsas på en liten yta? Vilka problem tampas dessa människor med och som en bättre utemiljö kan avhjälpa?

Genom att ta reda på hur de boende upplever sin utemiljö och vad de vill göra ute kan man förbättra utemiljön. Hur används området där idag? Vad behövs för att de ska lockas ut? Olika folkgrupper använder parker och utemiljön på olika sätt enligt C. Rishbeth⁸. En undersökning av parker i LA, USA, visade att de vita använder parkerna till sport, de från Latinamerika och de färgade använde parkerna till att umgås och asiaterna använder den inte alls. För att kunna ge förslag på förbättringsområden för just dessa boenden, måste vi veta hur de vill använda sin utemiljö. Det finns inga undersökningar på hur just människor från Syrien och Afghanistan använder sin utemiljö. Dessa är stora folkgrupper på asylboenden. Detta var en av anledningarna till att jag utformade en enkät för de boende att besvara.

Det finns inte så mycket forskning på hur en sådan utemiljö skulle kunna utformas för asylsökande, men jag har tagit till mig litteratur om bostadsrättsföreningars utemiljöer, problem med vandalism, hemlöshet, krishantering, kultur och människor i behov av återhämtning.

Förbättringsidéerna jag föreslår i detta arbete ska utgå från det jag lärt mig under utbildningen om miljöpsykologiska teorier. Dessa beskriver jag i diskussionsdelen. Speciellt restaurativa miljöer som efter stress, men också övrig information från artiklar och annan litteratur ligger till grund för mitt förslag. Även de boendes synpunkter formar förslaget. Det vore fantastiskt om även andra boenden kan ha nytta av rapporten.

1.2 Avgränsningar

Jag har valt att bara granska ett asylboende.

Ett barnperspektiv finns, men skulle kunna läggas ännu mer fokus på. Att utforma med tanke på barnen och inte bara visad hänsyn, är ett brett område vilket jag inte har rum för i min uppsats. En godkänd lekplats kostar mycket pengar och är inte rimligt att tro att det lätt ordnas på boendet. Jag har inte intervjuat barn.

Jag har använt mig av engelsk, svensk och dansk litteratur. Medicinska förklaringar till sjuktillstånd har jag inte tagit upp då det inte tillhör min kompetens och gör att området blir allt för stort.

Undersökningar och enkäter har fyllts i under en årstid, nämligen vårvintern.

För att underlätta språkförbistringar har jag använt mig av enkäter och inte andra former av kommunikation som tex intervju, dock en platsrelaterad intervju. Detta för att inte behöva ordna utbildade tolkar. Jag har inte intervjuat på alla de boendes språk som talas på detta asylboende, utan bara de största språken där.

1.3 Syfte

Arbetet syftar till att samla kunskap om hur asylsökande använder sin tillfälliga utemiljö och vad som krävs för att de ska utnyttja den mer.

Att vistas i naturen har positiv effekt på människor som lider av stress, visar många studier. Då det är vanligt att flyktingar som kommer till Sverige lider av posttraumatisk stress är det viktigt att forma utemiljön så att den blir mer funktionell och mer attraktiv för de boende. Jag vill ge ett användbart förslag på hur man kan förbättra utemiljön kring ett specifikt boende, men även appliceras på andra liknande tillfälliga boenden.

1.4 Översikt

I kapitel två, teori om områdets bakgrund, finns en beskrivning med begrepp. Här beskriver jag också vad forskning visar om invandrare och deras vanor av natur och trädgårdar här i Sverige. Om den ohälsa som finns och utemiljöns påverkan på psykisk ohälsa. På boendet är inte alla från samma område, men i kapitel två får du en inblick i andra trädgårdskulturer i delar av världen där många av våra flyktingar kommer ifrån just nu. För att förstå problematiken vid sådana här boenden finns också bakgrund vad som skrivits om hemlöshet och gemensamma trädgårdssytor.

I metod-delen redogör jag för de metoder och tillvägagångssätt jag använt mig av, bl.a. Gehls sätt att värdera en utomhusmiljö och Grahns åtta parkkaraktärer. Jag har använt mig av enkäter och *Gåtur* (en form av utvärdering av utemiljön ihop med en grupp människor). Här finns också en beskrivning av boendet jag har undersökt. I kapitel 3 får du en neutral bild av min undersökning, av mina material och metoder.

Resultatet, kap 4, redogör de objektiva resultat på enkäter och *Gåtur* och andra undersökningar på plats har gett.

Kap 5, diskussionsdelen och min vision, tar upp tillförlitlighet av mina metoder. Här analyserar jag resultaten och drar slutsatser. Här finns ett förslag på hur man kan förbättra just denna flyktingförläggning och hur tomten kan utnyttjas på bästa sätt. Även hur andra förläggningar kan dra nytta av resultaten av mitt arbete.

2 Teori

I detta kapitel redogörs exempel på vad vi redan vet från tidigare uppsatser, forskning, böcker och skrifter.

2.1 Invandrare och utemiljön

Man har sett att minoritetsgrupper, ex afrikaner i Amerika, deltar mindre i friluftaktiviteter än den större inhemska gruppen av människor. Naturvårdsverket, ¹ nämner i en rapport att orsaker till detta kan vara: ekonomiska nackdelar genom diskriminering, olika sub-kulturella värderingar eller att de upplever personlig och institutionell diskriminering. Invandrare vill ha sin fritid ute i områden som är formade av människan. Detta ihop med andra människor, nära sin bostad. De söker sig inte gärna till vild natur.

32 procent av människor med båda föräldrarna födda i Sverige promenerar i skogen mer än 20 ggr per år, medan endast 27 % av de födda utomlands gör detta ³. Det kan tyckas vara en liten skillnad, men författaren tror att om man tar bort de invandrare som är från våra grannländer, som har liknande kultur och natur, skulle den procentuella skillnaden vara större. Siffrorna bygger på statistik från Statistiska centralbyrån 1997.

Olika folkgrupper använder parker och utemiljön på olika sätt. En undersökning av parker i LA, USA, visade att de vita använder parkerna till sport, de från Latinamerika och de färgade använde parkerna till att umgås och asiaterna använder den inte alls, C. Rishbeth ⁸. Ebba Lisberg Jensen ⁴² har gjort en studie på friluftsvanor och läskunnighet i Malmö och hur de stora invandrargrupperna där (människor från Danmark, Polen, arabländer, Somalia och Persien) använder naturen i urban miljö. Många kvinnor använder inte naturen utan manligt sällskap, detta var extra tydligt bland dessa nya svenskar.

Figur 1- ett jordbrukslandskap. Bild från www.pixabay.com

En holländsk studie visar att de infödda holländarna gillar det "vilda" lantliga landskapet mer, medan invandrarna i Holland föredrar parker med hög skötselnivå, Blyis m.fl. ⁹. Även i Biodiverse ¹² kan man läsa att invandrare som grupp i Sverige inte är speciellt involverade i naturvården, det finns ex få aktiva i naturvårdsorganisationer. Författaren till artikeln ser det som ett problem. Dels för att de går miste om något fantastiskt, men de går också miste om förebyggande hälsovård och integration med den inhemska befolkningen. Detta ihop med andra storstadsproblem är att det blir en stor kostnad för Sverige. Naturvård kostar och kommer kanske att dras ned på om en så stor del av svenska folket inte visar tillräckligt stort intresse eller nyttjar naturen. Även det faktum att denna grupp går miste om den stora hälsoeffekt det innebär att vistas ute i naturen kostar samhället. I en av artiklar i det magasinet, ¹³ försöker de ge en förklaring till att så få invandrare nyttjar naturen. Naturen i många delar av världen upplevs som farlig. Det finns risk för minor, överfall av människor eller djur. Därför vill ofta invandrare hellre känna att de är omgivna av människor och i ett ordnat, välskött landskap. Även i Sverige kan vi ha en ogrundad rädsla för naturen. Samtidigt visar en studie av Rishbeth ¹⁴ att invandrare som vuxit upp i rurala landskap blir nostalgiska och har en preferens för dessa i sitt nya hemland.

Etnolog Barbro Klein och Karin Becker ¹⁵, studerade olika gruppers odlande på ett odlingslottsområde utanför Stockholm. Förenklat kunde de se skillnad mellan "svenska" (båda föräldrarna födda i Sverige) odlare och hur personer från mellanöstern och västra Asien använder sina odlingslotter. Resultaten bygger på intervjuer av de svenska odlarna och många av dem var misstänksamma och kritiska till de andra odlarna. Så här förklarar de svenska odlarna hur de ser skillnad på olika folkslag på kolonilottsområdet:

Svenskar-

- ordning och prydlighet
- raka gångar och staket
- ekologiskt
- kompost
- vill ta det lugnt på lotten

Från mellanöstern och västra Asien-

- grönsaker, blommor ska bara finnas kring bostadshus
- social träffpunkt på söndagar

Från Kina-

- ej sociala syften
- effektiv odlingsgrupp
- handelsgödsel
- bekämpningsmedel

I detta projekt kunde man se att de olika grupperna pratade med varandra. Som odlare är det vanligt att man sår för många fröer och vill dela med sig av sina växter. Att byta växter med varandra var bra för integrationen. Då blir det att man pratar med varandra och lär känna varandra. Man pratar om ett gemensamt intresse, nämligen trädgård. Odlingsslotter och kolonilotter finns i hela världen. I Sverige är de individuellt präglade och ganska så olika varandra, de som nyttjar tomten ger sin personliga prägel på den ¹⁷.

2.2 Ohälsa hos flyktingar

I en rapport från forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap ¹⁸ kan man läsa att flera rapporter visar att psykisk ohälsa är vanligare bland kvinnor som är flyktingar än männen. Var 3:e utlandsfödd kvinna har nedsatt psykiskt välbefinnande. Detta kan jämföras med var 5:e svenskfödd kvinna ⁴. Men det finns andra studier som visar att det inte är någon skillnad på kvinnors och mäns hälsa. Denna psykiska ohälsa är inte kronisk, den kan påverkas. Risken om flyktingarna isoleras och tex inte kommer ut och jobbar är att den blir just kronisk. Att komma ut på arbetsmarknaden är speciellt viktigt för kvinnornas psykiska hälsa. Sambandet med hur flyktingarna mår kan handla om tre faktorer enligt Harvey ¹⁹:

- person, tex ålder och utbildning
- händelser, tex våld och trauma de utsatts för
- nuvarande omgivande miljö

Miljön är en viktig faktor som påverkar den psykiska ohälsan. D. Silove ²¹, som gjort en studie på flyktingar i Australien, har upptäckt 5 faktorer i miljön som inverkar på hur påverkad den psykiska ohälsan blir:

1. Anknytning (kontakt med andra)
2. Trygghet/säkerhet
3. Identitet/roller
4. Mänskliga rättigheter
5. Existentiellt/meningsskapande

Ju fler av dessa parametrar som fungerar, desto bättre mår flyktingen.

Biser, M & Hou, F ²⁰ menar att med en upplevelse av mening blir förutsättningen bättre att inte utveckla postmigrations-stress. Antonovsky ²² menar att man klarar psykiskt svårare påfrestningar i livet om man har känslan av sammanhang- detta benämner han som *KASAM*. Om man känner att man inte kan påverka sitt liv är det värre. Framförallt blir man mer motståndskraftig mot stress med en känsla av sammanhang. Hur väl man upplever att man kan hantera en situation, hur väl man förstår den och om man upplever situationen som meningsfull avgör hur lätt det är att mota bort stressen.

De fyra faserna; premigration, migration, postmigration och eventuellt återvändande, kan var och en vara stressande för den som kommer till ett nytt hemland. Under varje fas kan det finnas risk för deras psykiska välbefinnande. Detta skriver Lindencrona, Johansson Blight & Ekblad om 2006²³. Forskning om migration pekar mot att nyanlända flyktingar ofta har många *olika* behov som behöver tillfredsställas. Stödet behöver vara flexibelt och förebyggande på central och lokal nivå i det nya landet. Hälsan och välbefinnandet kan påverkas positivt genom att individen får vara med och påverka i samhället. Ett ökat inflytande över sitt liv ökar välbefinnandet.

Många flyktingar mår dåligt av att inte veta var de kommer att hamna slutgiltigt. Flertalet av dem kan ha upplevt trauma både under sin flykt och i sitt gamla hemland. Detta kan göra dem känsliga både psykiskt och mentalt. Kvar i sitt hemland kan finnas familj som lever farligt, vilket är en oerhörd press för dem som flytt. Kanske har flyktingen inga dokument som styrker hans identitet eller har falska sådana. Rädslan att bli upptäckt är då stor. Liksom rädslan att skickas tillbaka. En nyligen gjord forskningsrapport av A. Grønseth, E. Støa, R. Øwre Thourshang, Å. Lappegard Hauge²⁴ visar att om flyktingarna inte har möjlighet att påverka sina rum på något sätt eller bor trångt kan det leda till ohälsa och långvarig negativ påverkan på hur barnen utvecklas. Förhållandet mellan barn och föräldrar kan bli skadat eftersom samspelet dem emellan störs eftersom de pratar mindre med sina yngre barn, de använder färre ord och fattigare meningar. Trångboddheten och ljudnivån på dessa boenden leder till att den kognitiva utvecklingen går långsammare. Barnen tvingas vara ute mer vilket leder till problem på gatan och i skolan. Forskningsrapporten visar på att bebisar blir slöare och får en försenad psykomotorisk utveckling. Detta troligen på grund av att de små barnen inte kan upptäcka och leka både med människor och saker på samma sätt som andra barn.

Studien visar att det är mer bråk i familjerna vid trångboddheten och att det är svårare för dem att göra läxor. Dessa barn brukar oftast vara socialt tillbakadragna och föräldrarna ger mindre respons till sina barn. Författarna hänvisar också till en studie av Evans (2013) där just flickorna fick ett hjälplöst beteende och pojkarna en högre vilopuls än andra barn. Om barnen har tillgång till ett rum där de kan få vara i fred minskar riskerna. Likaså om de själva har varit med och inrett och gjort rummet till sitt egna. Det finns vissa bevis på att det som oftast gör att någon vantrivs på ett sådant här boende är när det är svårt att upprätthålla sina traditioner och de har svårt att ta emot gäster.

Som flykting har man levt i ett "kamp- och flyktsystem" länge. Först nu i sitt nya hemland kan de andas ut något. På SLU i Alnarp har man rehabiliterat människor med utmattningssymptom som får en chans att återhämta sig från sitt "kamp- och flyktsystem" de haft under lång tid och istället aktivera sitt "lugn-och-ro-system"²⁵. Den analys de har gjort vid Alnarp, s.k. *Alnarpsmodellen*, anser jag kunna tillämpas även här. I trädgårdar och i naturen kan kroppen börja utsöndra oxytocin, ett ämne som får igång "lugn-och-ro-systemet". Detta ämne frigörs av beröring, behagliga minnen och dofter, vackra vyer och positiva ljud som ex vatten och fågelsång. Även när man arbetar med sina händer repetitivt. Då sjunker blodtrycket och man slappnar av. Man tål smärta bättre och blir mindre benägen till ångest. Det är till och med så att det påverkar att vi blir mer sällskapliga.

2.3 Utemiljöns påverkan på psykisk ohälsa

Att vara ute bidrar till att man kan återhämta sig, s.k. restoration. Det som gör detta möjligt enligt Barnes, M ²⁶ är att det sker en process:

- först söker man förändring, man skiftar fokus
- man fokuserar om uppmärksamheten, man blir upptagen och fascinerad
- man går tillbaka till första känslan och bearbetar den
- man skiftar från analys till känsla. Man ser sig själv i det stora.

Med detta i åtanke kan man designa sin utemiljö. Något som alltid är bra enligt författaren är att ha rosor, djurliv, vatten, goda dofter och broar i trädgården. Att använda sig av fina färgkombinationer är också önskvärt. Dessa brukar enligt tradition vara de som ligger intill varandra i färgcirkeln eller mitt emot varandra; harmoni eller kontrast. Gowri, B ¹⁰ beskriver hur en återhämtande miljö har tillgång till positiva distraktioner och ger en känsla av kontroll med respekt för omgivningen. Man ska ha tillgång till social kontakt om man så önskar och ha en möjlighet att vila hjärnan; att slippa direkt fokus. Här ska man kunna vara tyst och bara reflektera.

Restorationen sker i 3 steg enligt Barnes, M ²⁶:

1. **Journey (resa)** - man tar ett steg tillbaka, dras in till ett nytt ställe. Detta kan man stimulera i trädgården med en "focal point", alltså något att fästa blicken på längre bort. Man kan använda sig av olika skalor, höjdskillnader, broar och ställen där man får en tillbakablick på stigen.
2. **Sensory Awerness (sensorisk medvetenhet)** - Detta är en flykt från vardagen, det blir byte av fokus till vår vackra natur. Här behövs skugga och värme, ätliga växter och gärna rinnande vatten och vindspel.
3. **Self Awerness (självmedvetenhet)**- En trygg plats att reflektera på. Bänkar med skydd för ryggen är en bra ide för denna fasen. En fontän kan dämpa ljudet. Klätterträd kan passa och någonstans att sitta undanskymd för världen men med utblick. Författaren skriver att när man känner sig mogen för det bör man göra saker ihop med andra i trädgården, ex lära sig ihop två och två, ställen att utöva sport, lite svårare stigar utmanar, gemensamma trädgårdar och en chans att vara med och bestämma trädgårdens utformning.
4. **Spiritual Awerness (andlig medvetenhet)** - en tanke att vi är ett med historien eller att tiden går. Detta kan visas genom att ha gamla saker i trädgården, solur, ett majestätiskt landskap, säsongsväxter, en bänk att titta på solnedgången ifrån, växter som lockar till sig fjärilar och träd och gräs som rör sig i vinden.

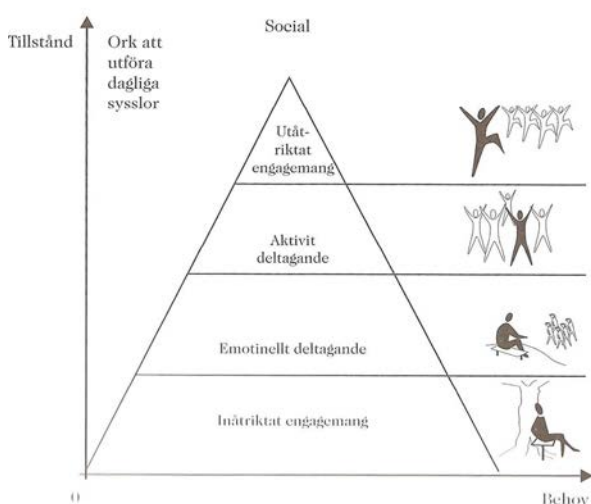
Enligt Gowri, B¹⁰ sker restorationen också i 4 steg, men hon beskriver förloppet så här:

- först rensar man huvudet efter en uppgift
- steg två återhämtar man sig från direkt uppmärksamhet
- kognitiv stimulans varvas med fascination
- reflektion över sina mål, prioriteringar och drömmar

P. Grahn och U. Stigsdotter³¹ skriver om att en trädgård bör vara avgränsad, här ska man kunna känna sig trygg. Innanför "murarna" kan det få finnas ytterligare rum. Det finns olika skolor om *varför* en trädgård kan upplevas som helande. Den första teorin "the healing garden school" anser att enligt den första teorin är en människa en biologisk varelse som passar för naturen. I naturen kan hen lita på sina omedvetna reflexer, ex om man ser en orm blir man alert eller slappnar av i naturmiljöer som äng eller sjö. Staden är onaturlig, här måste människan hela tiden tänka logiskt istället för att lita på sina reflexer. Den andra teorin inom "the healing garden school" är att vi har två olika slags uppmärksamhet, direkt eller en spontan fascination. Den första finns i städerna och på våra arbetsplatser och kräver mer av oss än den andra mjuka fascinationen. I naturen behövs inte intrycken sorteras utan det är mer vilsamt för hjärnan. Den tredje teorin i denna lära är att naturen kräver mindre av oss vilket innebär att vi inte behöver oroa oss eller prestera, den är kravlös.

Den hortikulturella skolan anser att hälsoeffekterna kommer av att man gör något i trädgården. Det är meningsfulla aktiviteter som utförs här vilket upplevs som lustfyllt. Det kan vara att rensa eller klippa buskar tex.

Enligt den kognitiva läran så är det naturen och trädgården tillsammans med det vi gör där som gör att vi får en mer positiv bild av oss själva och våra förmågor. Alltså en kombination av handlingen i sig och att bara vistas ute.

Figur 2- behovspyramid som visar människans behov av natur beroende av mental hälsa (Grahn & Ottosson 2010)

Grahn och Ottossons behovspyramid har fyra våningar. När människan är mentalt som svagast, i botten av pyramiden, behövs en fridfull miljö fri från krav. Detta är vanligt efter en kris. När hälsan förbättras söker man kontakt med andra människor och klarar mer krav. Eftersom människor är på olika nivåer i sitt läkande behöver man enligt författarna ¹¹ ha olika zoner i en terapiträdgård, han kallar dem "parkkaraktärer", förslagsvis 8 zoner:

- Det rofyllda- här kan man höra naturens egna ljud och få vila
- Det vilda- ex gamla träd, mossiga stenar, stigar
- Artrikedom- att ha många olika sorters arter är bra
- Rymd- att komma in i en annan värld
- Allmänning- möjlighet att göra aktiviteter ihop
- Lustgård - här kan barnen springa tryggt omkring, här kan man njuta
- Centrum/fest - en plats att mötas på många människor, tex ett torg
- Historia/kultur - spår av historien, tex ett solur eller en gammal ek eller ett konstverk

En läkande trädgård, liksom alla offentliga rum, borde sträva efter att passa så många som möjligt och därför ha så många av dessa faktorer med som möjligt.

I "Grön rehabilitering – behov, förutsättningar och möjligheter för en grön rehabilitering modell" ³² är de positiva effekterna av utevistelse:

- skelettet stärks
- muskulatur och rörlighet gynnas
- övervikt motverkas
- bättre sömn
- motverka depression och ångest
- inte så mottaglig för infektioner
- tål stress bättre
- bra för hjärtat, om det inte är för kallt
- socialt är det en bra faktor

Bengtsson och Welen-Andersson ²⁸ menar på att det ska vara tydligt vad man gör i de olika trädgårdsrummen. Det ska finnas flera rum avgränsade med tex häckar och byggnader. På så sätt kan besökaren i trädgården känna att man har kontroll och har ett eget val vad man ska göra.

Patrik Grahn ³³ skriver att "Den positiva effekten på hälsa av tillgång till grönområden ser ut att vara större för äldre människor, ungdomar och dem med lägst utbildningsnivå samt för dem med lägst socio-ekonomisk status i samhället". Han tror att det kan bero på att de med högre inkomst har en annan möjlighet att ta sig ut till grönområden längre bort på helger och vid ledighet.

2.4 Hemlöshet

Paquette & Bassuk ³⁶ skriver om svårigheter med att inte ha ett eget hem. Mycket av problemen kommer från att för familjer i gruppboenden begränsas privatliv och integritet. Malmö Stads välfärdsredovisning 2012 ⁶ visade att vid trångboddhet kan det få fysiska och psykiska hälsoproblem, ex kan det vara svårt med hygien, mental stress och vara svårt att sova. Vid sådana här boenden stannar man inte långvarigt, därför kan det vara svårt att upprätthålla relationer med kamrater och risken finns att man känner sig utanför, speciellt för barnen ²⁷, Swärd H 2011.

2.5 Gemensamma trädgårdar och andra ytor

På ett asylboende och flyktingförläggning samsas man oftast om all utomhusmiljö kring byggnaderna. Kristensson, E ³⁵ har skrivit om bostadsgårdens historia och användning. Hon menar att bostadsgården har fyra funktioner; att vara ett bostadsnära uterum, lek-miljö, mötesplats och ge utsikt. Här skall man alltså kunna vistas av olika anledningar. Barnen ska kunna leka och här kan man mötas. Även om man av någon anledning aldrig tar sig ut fyller den sitt värde genom att man inifrån kan titta ut på bostadsgården och njuta av livet där ute, årstiderna och grönskan.

I en välskött allmän trädgård intill ett bostadsområde umgås de boende mer ²⁵. De boende mår då bättre och är nöjdare. Skötseln är det viktigaste och skapar förutsättning för hälsa och estetik. Författaren till uppsatsen, Bohlin, E, skriver om hur vi inte kompenserar brist på nära grönområden genom att gå till en park. Vi blir hellre sittandes inne. Även hon talar för att vi minskar vår stress genom att befinna oss i gröna miljöer. Vid intervjuerna kom det fram till att de som är födda och uppvuxna i Sverige vill göra nytta när vi är ute. Det stimulerar många sinnen att tex jobba i trädgården, virka eller fika ute och läsa där. I andra kulturer vill man göra andra saker i trädgården.

Herbert J. Gans ³⁷ skriver hur man kan planera för att människor ska stöta på varandra om än flyktigt och på så sätt få ett rikare socialt liv. Exempelvis genom att anlägga entréerna mot varandra så att man tvingas se och möta varandra. Från sin entré ska man föras samman på gångar mm, då underlättar sociala kontakter. Grahn ⁴¹ föreslår en intimitet i det gemensamma trädgårdsutrymmet. Detta ger ökad grupp-samhörighet och hem-känsla. Man ska kunna se vad som är en bostadsgård och vad som är offentlig mark. Större grönområden ska placeras en bit ifrån och det lilla, intima närmare husen. Familjer med barn lockas lättare ut på gårdarna kring husen, det är de andra grupperna av brukare som det är svårare att locka ut.

Vi ser ibland att offentliga platser drabbas av skadegörelse och klotter. Då förlorar ytan sitt värde och används inte lika mycket till rekreation visar bl.a. en studie i en park i Turkiet ³⁴. Hela området ser mer slitet ut och blir mindre omtyckt. Ibland har vandalism ett aggressivt syfte, men lika ofta utan egentligt mål. Det finns två grupper, en "traditionell" som vill bryta regler och klassisk vandalism. Undersökningen i studien visar att det inte spelar någon roll vilken färg en bänk har för att bli utsatt för vandalism eller klotter. Men träbänkar är mer utsatta än metall eller i plast. En anledning kan vara att bänkar i

metall är svårare att klottra och rista på. Både metall och plast är dessutom lättare att tvätta bort klotret på också. Där det finns skadegörelse och klotter uppmuntrar det till att det blir mer på samma yta, alltså måste klotter och förstörelse åtgärdas fort! Saker som är skyddade för insyn blir oftare utsatta för skadegörelse. Likaså där folk passerar och där man inte har en klar ägare. När området är väl upplyst minskar risken för skadegörelse. Belysningen bör gärna vara omgiven av höga växter eller taggiga växter, då minskar risken för skadegörelse på lamporna eftersom det är svårt att komma intill belysningen.

De senaste åren lever vi människor på ett helt annat sätt, vi sitter inne mer med våra datorer, smartphones och surfplattor istället för att gå ut. Detta måste vi ha med i planeringen av utformningen av våra bostadsgårdar. Vikten av planering med vårt nya levnadssätt trycker Gehl på ¹⁶. Detta kan göras genom att man kan sitta i skuggan med datorn, använda wifi på gården och att man kan lyssna på musik och installera laddarstationer.

2.6 Andra trädgårdskulturer i världen

Majoriteten av flyktingarna på den undersökta anläggningen kommer från arabvärlden. Där är vatten en symbol för rikedom, speciellt att ha en fontän om det är möjligt, Olsson, D ³⁹. Det ska finnas plats att vistas i skugga. Trädgårdarna är inåtvända, alltså gömda för omvärlden. Det finns en tradition med utsmyckad arkitektur. Platsen är till för att sitta stilla och umgås med familj och vänner. De europeiska trädgårdarna är mer utformade för att vi ska aktiveras.

Vi tänker ofta muslimska och trädgårdar från mellanöstern som trädgårdar som har *en* och samma stil, men det ser olika ut i de olika regionerna. Detta beskrivs i "Det inhägnade paradiset- om islam och trädgårdskonsten" ⁴⁵ I de östra regionerna, som i Iran och Indien, integreras landskap och arkitektur. De har ofta ett geometriskt golv lämpligt för böner. Där finns ett ordnat vattenflöde, där de tar vara på vatten från taken. I dessa varma länder försöker man självklart ta vara på det vattnet som finns. Trädgården är inhägnad, odlingskvarteren är konstruerade för att hålla fukten och har höga murar. Här finns exotiska frukter och blommor. Det finns gärna en geometrisk grundform med fyra lika stora delar och fyra kanaler.

I persisk/morisk/mogul trädgårdstradition (tex Egypten) är också trädgården fyrdelad med fyra kanaler. I korsningen finns en bassäng. Det finns mycket lökväxter, murar, taggiga växter som håller djur och andra människor borta. Det finns vindruvor och röda rosor. Trädgården är utformad för att man ska få mycket skugga i den.

I Persien finns det mycket lusthus och dammar. Trädgården är indelad i en privat och en formell del, med växter i rader kring en bassäng eller en väg. Även i Persien är trädgården uppdelad i fyra delar med korsande vatten. Detta kommer av att vi har fyra årstider, fyra väderstreck, fyra element, fyra floder i paradiset och fyra paradissymboler. Här vill man sätta ut gränserna mellan ute och inne. Trädgården är muromgärdad och vill skänka skugga. Träd planteras i diken, här finns blått kakel och man vill att vattnet ska låta. I tak reflekteras vattenspegeln.

I den moriska trädgården (större delen av Spanien) finns blommor och frukter från Kina, Indien och Persien. Det finns många fontäner, dammar och apelsinlundar.

Mogulriket (Indien och till vänster om det) syns influenser från både öst och väst. Detta kommer från att Sidenvägen med karavaner gick här på 1500-talet. I Kashmir kan vatten från Himalaya användas med självtryck till vattentrappor. Indien har en kärlek till blommor. Mogulernas idéer med strikt och rektangulära trädgårdar med bevattningssystem har nått till Indien också. I persiska trädgårdar fanns från början inga gravmonument, men mogulerna förde hit idén och mausoleer byggdes. Här finns avskilda delar för umgänge med familjeliv.

I Iran, Andalusien och Indien, använder man raka former bl.a. för vatten. Fontäner gör att luften kyls ned i trädgården och det ser lyxigt och vackert ut. I stort sett alla islamska trädgårdar innehåller vatten, dock inte stillastående för att insekterna inte ska föröka sig. Valv och arkader suddar ut gränsen mellan inne och ute.

Den fyrdelade trädgårdstraditionen kan man även se i kristna klosterträdgårdar till skillnad från buddistiska trädgårdar med en kvadrat i en cirkel. Växter från dessa varma länder som vi kan använda även här är körsbär, mandelträd, vinrankor, rosor, klöver, lökar, iris, hyacinter, tulpaner, vallmo, popplar och nejlikor. För att efterlikna olivträd kan man plantera havtorn eller silverpäron. I boken "Det inhägnade paradiset- om islam och trädgårdskonsten" förklarar författaren en väsentlig skillnad mellan europeiska trädgårdar och islamska, nämligen att de europeiska trädgårdarna är utformade att vandra i medan de islamska för att skapa meditativa rum, att kunna se vatten och att ge skugga.

3 Material och Metoder

Detta kapitel beskriver hur jag har gjort mitt arbete, de platsanalyser jag använt mig av och hur enkäten är utformad. Jag beskriver platsen som är i fokus och här finns en förklaring på begrepp som är aktuella.

3.1 Mitt tillvägagångssätt

Mitt arbete är en fallstudie. En undersökning på ett tillfälligt boende för människor som väntar på besked om uppehållstillstånd. Där jag har granskat tomten och hur de boende upplever och använder området där de bor.

Både kvantitativa metoder (i form av enkät) och kvalitativa metoder (i form av platsanalyser och platsrelaterad intervju) har jag använt mig av. Detta för att få en bred bild över området och hur det används idag och hur det skulle kunna användas mer av målgruppen, de inneboende.

Jag har läst rapporter och litteratur som gränsar till detta problemområde. Det har varit böcker, vetenskapliga artiklar och andra artiklar eller hemsidor. Detta utmynnar i en "checklista" som jag tar hänsyn till vid planerandet av utformningen av utemiljön kring boendet.

För att få en så heltäckande bild som möjligt använde jag mig av två olika platsanalyser, nämligen Gehls²⁹ sätt att se hur användbar en plats är och Grahns åtta parkkaraktärer³⁰. Med en platsanalys ser man tydligare vilka styrkor och svagheter en plats har. Vid upprustning av området kan man då lägga fokus på de mest allvarliga bristerna. Gehls analys bygger på hur funktionell en plats är, hur väl den kan användas till olika aktiviteter. Noga ser man över hur väl platsen lämpar sig för att gå, stå, sitta, se höra och tala. Det ger en insikt av vad som är bra och sämre på platsen. Grahns sätt att mäta kvalitativa egenskaper på ett grönområde gör att man får en bild av hur lämplig området är för tex utbrända eller psykiskt sjuka att vistas här. Så många av dessa parametrar som möjligt ska uppfyllas: det ska vara rofyllt, en vild naturlig del bör finnas och många arter. Man ska kunna släppa allt när man kommer in i denna rymd och känna historiens vingslag. Platsen ska vara en lustgård och ett centrum att mötas på. Båda dessa platsanalyser genomförs gärna under ett flertal tillfällen på dygnet och året om möjligt. Man är på plats med papper och penna och bara observerar en stund och skriver ned sina intryck enligt vissa på förhand givna parametrar.

För att lära om hur de boende använder och uppfattar sin utemiljö på asylboendet använde jag en platsrelaterad intervju i form av Gåtur, se bilaga E. Det är en i förväg bestämd rutt där man gör vissa stopp, i mitt fall 9 st, och pratar om det man ser på det stället. Det var en semistrukturerad intervju med bestämda frågor om hur de använder platsen vid stoppet och hur de ville kunna använda platsen. Följdfrågor och prat om anläggningen följde, inte bara vid stoppen, utan också längs Gåturen. Jag valde att diskutera med de boende vad de brukar se andra göra på denna plats nu och vad de skulle vilja göra där i framtiden, vid varje stopp. Under promenaden kom även andra saker upp om deras utvändiga boendemiljö som jag antecknade.

3.2 Enkätens utformning

Jag genomförde en enkät om tomten på flyktingförläggningen. På svenska och engelska skrev jag själv. Föreståndaren på anläggningen rekommenderade mig en man som pratar farsi, engelska och svenska som översatte enkäten åt mig. Han kunde inte använda datorn och ansåg själv att han som man skriver för fullt så hans lillasyster fick renskriva den åt oss. En arabisk man som tidigare bott på boendet, men nu har eget boende i byn erbjöd sig att översätta enkäten till arabiska när han fick höra talas om mitt arbete.

Jag började först med en allmän fråga om ålder och kön. Hur ofta de vistas utomhus fick de svara på och sedan vad de och ev. deras familj, skulle vilja göra mer av utomhus på boendet. De fick också betygsätta sin utemiljö på en skala 1 till 10. För att underlätta för dem att förstå använde jag mig av mycket bilder där de kunde ringa in olika val. På så sätt blev det också lättare för mig att sammanställa resultatet med tanke på att jag inte kan deras språk. Enkäten fanns på svenska, engelska, farsi och arabiska. Farsi är ett persiskt språk, även de som pratar dari kunde svara på enkäten på farsi. Jag valde att trycka ut den i pappersform då de flesta på boendet saknar datorer.

För att få resultaten av enkäten att bli mer synliga, både för mig och för en läsare av detta arbete, sammanställde jag svaren i stapel- och cirkeldiagram. Platsanalyser och enkäten gav en plattform för ett förslag på förbättringar för just detta boende som kan leda till att de boende vistas ute mer och får en bättre upplevelse av sin utevistelse.

Information om mitt projekt var uppsatt på anslagstavlan i restaurangen på anläggningen. Jag var tydlig med att allt deltagande var frivilligt och att det inte automatiskt innebär en förbättring för deras utemiljö på kort sikt. På lång sikt kan det gynna inte bara dem utan också andra asylsökande i Sverige.

3.3 Beskrivning av platsen

Figur 3- entrén till området. Foto Anna-Karin Nord

Flyktingförläggningen är ett ABT-boende och ligger på landet i en liten by, ca 5 km till närmsta mindre samhälle och två mil till en liten stad. Ett ABT-boende är ett boende där flyktingarna inväntar besked om uppehållstillstånd.

Förläggningen är i privat ägo och drivs av en privat aktör. Flyktingförläggningen ligger några stenkast från en sjö och en vacker engelska park. Byn har odlingszon 2-3.

Figur 4- ABT-boendet. Skiss av Anna-Karin Nord

På fastigheten finns det 7 hus för de boende och ett garage (bilaga F). Genom hela området löper en asfalterad mindre väg som binder samman husen. Området gränsar i väster till en trafikerad väg, i norr till en mycket brant skog, i öster till en fotbollsplan och i söder till en granne och skog.

Byggnader och tomten är sliten och misskött, men man ser att det är på gång att rustas upp lite. Under tiden jag skrivit detta arbete har de reparerat några tak, målat fasad och en liten lekplats för barn har tillkommit.

Här bor i dagsläget 150 personer, men boendet har kapacitet att ta emot ca 270 med de nya restriktionerna från hösten 2015 som innebär sänkt krav på boyta från 5 ²m till 3 ²m (www.migrationsverket.se 10/5 2016).

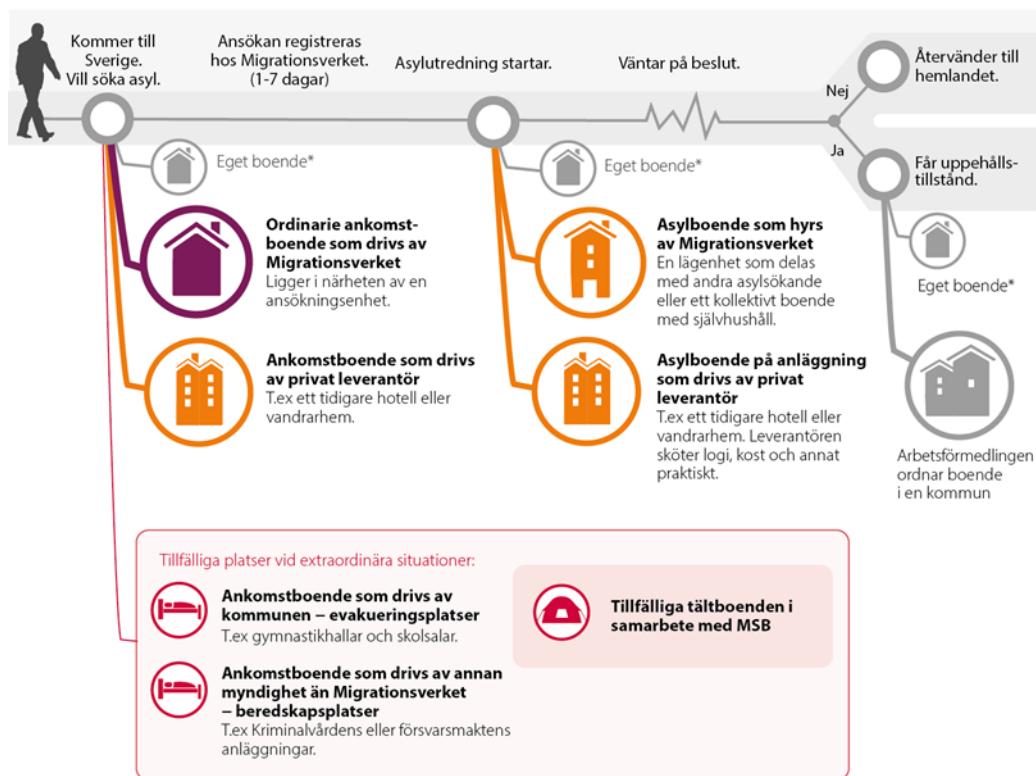
Här samsades ca 260 människor på en liten yta när jag gjorde mina observationer våren 2016. Hösten 2016 har antalet sjunkit till 150 flyktingar. Detta eftersom det fick flyttas folk till andra boenden som inte var fullbelagda, medan detta boende i Västsverige upplevdes för trångbott. Det är flera olika nationaliteter, vilka alla inte alltid tycker väl om andra från andra religioner och länder som ska dela rum och gemensamma ytor. Här finns få sittmöjligheter eller platser att mötas. De boende bor upp till två år på förläggningen innan de slussas vidare, flyttar eller blir hemskickade. De vet inte från vecka till vecka när de är deras tur att resa vidare till en annan kommun. Vissa har tur att bli inneboende eller hittar eget boende innan de måste lämna området de börjat knyta an till.

Det finns ca 10-12 anställda. Många av de boende är familjer och många är ensamma män. Det finns inga ensamkommande barn på boendet. Antalet barn är 60 st. Många kommer från Syrien eller Afghanistan, några från Eritrea, Iran och Irak.

3.4 Definition av termer och förkortningar

Från www.migrationsverket.se 2/5 2016 om inget annat anges

Olika former av boenden för asylsökande

* Den asylsökande kan även när som helst under processen välja att ordna eget boende hos till exempel släkt och vänner.

Figur 5- boenden för asylsökande. Figur från migrationsverket

ABT-boende: Asylboende tillfälligt, ofta i vandrarhem eller liknande. Här bor och äter flyktingarna. Upphandlad boendetjänst.

Asylboende: boende i väntan på asyl. Kan vara privatägt eller av migrationsverket. Med självhushåll eller både boende och mat.

Asylsökande: Någon som ansöker om uppehållstillstånd, antingen som flykting eller skyddsbehövande.

Gåtur: Man samlar en grupp, av ex max 10 boende, och går en promenad i området som man vill utvärdera. Man stannar till på bestämda stopp och pratar om det man ser.
www.arkitekturanalys.files.wordpress.com

Flykting: En som beviljats uppehållstillstånd enligt Genevekonventionen pga ras, nationalitet, religion eller politisk uppfattning, kön, sexuell läggning eller tillhörighet till en viss samhällsgrupp och därför inte kan återvända till sitt hemland.

Flyktingförläggning: En anläggning med bostäder och personal, för asylsökande som drivs av migrationsverket. www.wikipedia.se

Flyktingmottagning: Organisation för att ta emot flyktingar och sörja för dem under deras första tid i Sverige. www.ne.se

Kolonilott: Jordlott på 200 till 500 kvadratmeter som upplåts för odling inom koloniområde. Får bebyggas med en kolonistuga och ett enklare växthus. Området är organiserat i en förening och kolonilotter arrenderas ut. www.ne.se

Odlingslott: Som en kolonilott, men utan små stugor på, men bara mark. www.wikipedia.se

Papperslös: Saknar visum. Ibland är de f.d. asylsökande som fått avslag och gömmer sig i landet.

Skyddsbehövande: De uppfyller inte kriterierna som flykting, men vill inte återvända hem för att de är rädda för dödsstraff eller tortyr. Eller för att det är krig eller miljökatastrof i hemlandet.

Walk-through evaluation: En friare form av gåtur där personen promenerar igenom området och för anteckningar. www.arkitekturanalys.files.wordpress.com

3.5 Etiska aspekter

Människor vid ett sådant här boende är i en utsatt livssituation. De har varit med om traumatiska händelser och är nu i beroendeställning av det svenska samhället. Därför är det av oerhört vikt att man tar hänsyn till de etiska aspekterna vid genomförande av undersökningarna på platsen. Tidigare i sitt hemland kan de ha varit med om övergrepp och kränkningar av myndigheter. Det finns en möjlighet att de jag möter inte ger mig en sann bild och att de känner att de inte vågar tacka nej till att medverka. Det var därför som jag vid de flesta tillfällen jag hade kontakt med de boende hade en medhjälpare, en boende som jag lärt känna och en tidigare boende. Att dessa män var från Palestina och Syrien kan dock ha varit skrämmande för andra folkgrupper jag intervjuade även om det inte verkade så.

Under Gåturen promenerade vi på deras tomt, i deras privata sfär, och "letade fel", vilket kan upplevas som ett övertramp eller göra dem uppmärksamma på brister de tidigare inte tänkt på.

Flera av de boende har haft svårigheter att läsa. I vår kultur kan de upplevas som skamligt, kanske så också för dem. Men fördelarna att få ta del av hur de upplever sitt boende för att kunna förbättra miljön där de bor anser jag överväga detta.

Jag har förlitat mig på att de som översatt enkät och under Gåturen har gjort så adekvat, men jag kan inte vara helt säker på detta. Det finns en risk att meningar förvanskas.

Nyss anlända till Sverige finns det risk att de inte upplever mig som kvinna som oprofessionell. Att jag är ogift och tillbringade tid ensam med männen på boendet kan upplevas som provocerande både av männen och kvinnorna där.

Foton berikar detta arbetet, men riskerna att någon hittar boendet ökar. Då ökar också riskerna med skadegörelse av utomstående. Material som ex enkäter kommer att strimlas när uppsatsen är färdigställd för att inte kunna spåra en viss person eller användas till annat än de var avsedda till.

Den största faran med uppsatsen som jag inte önskar ha bidragit till är risken att sätta människor i fack- att man är på ett visst sätt för man kommer från ett visst land. Det är klart att det påverkar en människa var och hur man har vuxit upp och vad man varit med om, men man måste ha i minnet att vi alla är individer.

4 Resultat

Jag börjar med att presentera resultaten av de båda platsanalyserna som jag använt mig av, Gehls platsanalys och sedan Grahns parkkaraktärer. I det tredje avsnittet redogörs resultaten av den platsrelaterade intervjun, Gåturen. Kapitlet avslutas med resultaten av enkäterna de boende fick besvara. Resultat var enklast för mig att tolka av Gehls metod av analys av en plats. Men även Gåturen och enkäterna gav mycket information, även om människors upplevelser inte är lika lätt att mäta och jämföra. Platsanalyserna skedde alla på vårvintern.

4.1 Platsanalys-användbarhet enligt Gehl

Platsanalys enligt Gehls metod ²⁹. Så här bra lämpar sig detta ABT-boende för att:

- Att gå- Det finns en stor, bra asfalterad väg som huvudled på tomten. Där folk genar är det upptrampad gräsmatta. Inga stigar lockar till upptäcktsfärd för man ser målet direkt. Det finns ramper upp till alla hus. Belysning finns som underlättar när det är mörkt.
- Att stå- Man kan stå under träd eller mot husen. Det finns ett par mindre områden under tak intill husen som används till att stå och röka.
- Att sitta- Det finns någon bänk hus 4 A. Vid hus 8 finns tre parkbänkar med bord. Vid grillplatsen finns två bänkar med bord. Inga ställen kan samla mycket folk. Jag har sett att de sätter sig på filtar på gräset i parken inte så långt härifrån när de vill vara många människor ihop. Vid mindre sammankomster tar de med en vanlig stol från sitt rum och sätter sig på gräset och pratar, röker vattenpipa eller dricker arabiskt kaffe.
- Att se- Det finns flera uppvuxna träd att titta på och flertalet buskar, ex korneller med vintervärde. Det finns mycket som drar ned skönhetsvärdet. Soptunnor står överfulla och skräp blåser omkring. Vid flera ställen finns kasserade kläder och möbler i högar. Växthuset är trasigt och överallt vid buskar växer ogräset tätt intill. Gräsmattan är alldeles bucklig. Jordvärme är nedgrävt och det har bildat ryggåsar i gräsmattan. På husen längst upp i väster mot vägen flagnar färgen.
- Att höra - Man hör både vägen och fåglar, men det är inget oljud.
- Att tala - bänkarna är inte placerade i vinkel utan står för sig själv. Här kan man prata med någon man känner och sitta tätt intill. Det finns några ensamma stolar intill husen.

Analysen enligt Gehl ⁴⁰, visar detta boendes styrkor och svagheter. Sammanfattningsvis anser jag att gräsmattan bör prioriteras, det ska tillkomma fler sittmöjligheter och vara lättare att hålla snyggt och städat.

+	-
• handikappvänligt	• inga stigar
• belysning	• genar på gräsmattan
• flyttbara möbler, stolar inifrån	• inget större område under tak
• parken intill	• få bänkar, varav inga i vinkel som uppmuntrar till att lära känna någon
• buskar med vintervärde	• skräpigt, trasigt
• inget oljud	• gräsmattan oanvändbar till ex bollsport
• asfalterad större stråk	• svårt att samla många

4.2 Platsanalys- Grahns parkkaraktärer

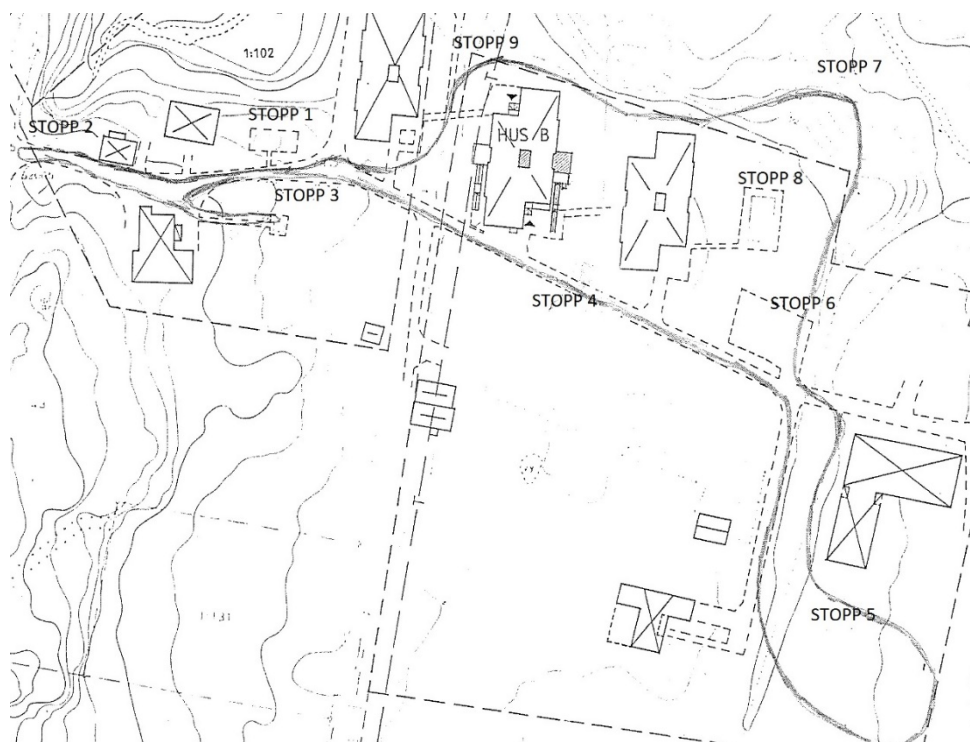
Analys enligt Grahns åtta parkkaraktärer ³⁰ där man vill få med så mycket av dessa parametrar: Det vilda, Det artrika, Det rymliga, Det rofyllda, Det lekfulla, Det gröna torget, Det festliga och Det kulturella.

Upplevelsevärde	+	-
Det vilda	Skogen finns alldeles intill. Flera uppvuxna träd på området. Det finns buskar där fåglarna kan sitta.	De områden som ser mest vilda ut har inga stigar. Bänkar och byggnader ser inte naturliga ut. Det mesta man ser är utformat och hanterat av människan.
Det artrika	Finns några olika buskar, ex korneller, och lite olika träd.	De flesta träd är ek eller björk. Inga perenner finns eller vilda växter.
Det rymliga, rymd för tanke och vederkvickelse	Mycket plats för picknickfilten. Stora gräsytor. Här bor många människor, men ute märks det inte så mycket. Stort område öppen för alla som bor här.	Inget rum där man kan få sitta undanskymd från världen. Områden flyter in i varandra utan tydlig gräns. Ingen klar gräns med staket eller häckar kring området. Man är hela tiden överblickad från fönster i byggnaderna som finns över hela området.
Det rofyllda	Man hör fåglar. Hus fem har en egen plats där inte resten av lägret ser dem.	Man hör bilvägen Det är mycket som är trasigt vilket inte är så rofyllt. Byggnaderna drar ned skönhetsvärdet. Man kan inte sitta ifred.
Det lekfulla	Pool och minigolfbana. Asfalterade parkeringsplatser att cykla på.	Oanvändbar pool och minigolfbana. Ingen lekplats och här bor ca 60 barn.
Det gröna torget (plats för möten)	Grillplatsen. På den stora asfaltsvägen mellan husen möts folk. På trädäcket samlas mammor med småbarn.	Bänkarna kunde placeras bättre, vara fler och göras mysigare. Ingen plats att elda på eller samlas många människor. På kvällarna står en Securitasbil här för att vakta för anlagda bränder, vilket inte är välkommande för gäster.
Det festliga	Grillplatsen där man kan samlas och laga mat. Här växer lite vårlökar. Buskar finns som en ram runt platsen så den bildar ett eget rum.	Här är inget som inger någon feststämning. Det är inte tydligt vad man gör på de olika ställena på tomten.
Det kulturella	Äppleträden intill växthuset, stora ekar intill restaurangen. Några hus är äldre.	De flesta hus är från modern tid och är nedgångna. Inte mycket historisk koppling.

4.3 Walking evaluation/gåtur

Den platsrelaterade intervjun med tre grupper stannade till vid nio stopp och berättade hur de använde platsen nu och vad de skulle vilja använda den till i framtiden.

Min "walking evaluation", Gåtur, med gruppen som pratade farsi visade att de gärna ville ha utegym, både kvinnorna och männen ville detta, men var för sig. I Syrien hålls könen åtskilda från varandra och så vill de ha det även här. Detta var det första de nämnde när jag berättade om mitt syfte med Gåturen. Även gruppen som pratade arabiska längtade efter ett gym, ute eller inne. Fler blommor och fler sittplatser var också gemensamt för de intervjuade.

Figur 6- Gåturen med stopp markerade.

Figur 7- stopp 1, en grillplats. Foto Anna-Karin Nord

1. Första stoppet vid en uteplats med grillplats upptäcktes för första gången på promenaden för flera av de boende. De tyckte om platsen lite grand, men ville gärna ha ett hål i marken för att kunna baka sitt afghanska bröd. Någon föreslog något att göra för små barn så att de vuxna kunde sitta och äta eller prata. Flera ville ha mera blommor och någon tyckte att uteplatsen skulle ramas in bättre. Nu används den mest till att röka på. De arabisktalande männen hade använt platsen till att grilla på. De önskar någonstans med tak, kanske här, så att det är lättare att röka vattenpipa när det regnar.

2. Även vid det andra stoppet önskade de sig mer blommor. Detta stopp ligger precis vid infarten till flyktingförläggningen. Både kvinnor och män ville detta. Barnen ville gärna ha ett tak när de väntar på bussen här för att åka till skolan. Någon föreslog ett cykelställ.

Figur 8- Stopp 2. Entre´n till boendet sett från den allmänna vägen. Foto: Anna-Karin Nord

3. Stopp tre används av mindre barn och deras föräldrar. På plattformen av trä sitter de inte, men leker eller spelar. Här föreslår kvinnorna att det vore en bra plats för en lekplats. De större barnen som är med på promenaden önskar en studsatta. Flertalet av de som är med tycker att en plats för sport hade passat här. De trycker ännu en gång på att absolut inte ha blandat kvinnor och män. De arabisktalande männen berättar att det bor många barn här, men att de oftast leker inne. Här kunde det finnas en lekplats.

Figur 9- Stopp 3. Häckomgärdad gräsmatta med en plattform av trä. Foto: Anna-Karin Nord

4. Plats fyra är till stor del en stor öppen yta, men här har de grävt ned jordvärme så ytan är väldigt gropig. De skrattar åt tanken att de skulle kunna spela fotboll här. Men om marken gick att jämna till tycker de att det vore roligt att spela pingis eller tennis här. Det finns en klunga med björkar. Här vill de ha en bänk så de kan sätta sig ned en stund och se på lite blommor. Men de arabisktalande männen säger att det är för blött under björkarna. För inte så länge sedan fanns det en volleybollplan här som de vill ha tillbaka.

Figur 10- Stopp 4. Gräsmatta med ryggåsar. Foto Anna-Karin Nord

5. Vid ett gammalt trasigt växthus gör vi ett femte stopp och pratar. Här vill de boende väldigt gärna odla grönsaker, både i växthuset och runtomkring det. Idag används inte ytan, men de som har bott här lite längre berättade att på hösten plockade de äpplen här. Även de arabisktalande männen vill odla och berättar att de gjort det lite grand här. De tog någon potatis från köket och satte i jorden som de kunde skörda från senare.

Figur 11- Stopp 5. Trasigt växthus och oklippt gräsmatta. Foto Anna-Karin Nord

6. På denna flyktingförläggning har det tidigare varit äldreboende och vårdhem. Alltså en större arbetsplats med plats för mycket bilar. Därför gör vi vårt sjätte stopp vid en parkeringsplats. De berättar att de tycker att det finns många parkeringsplatser med tanke på att ingen av de boende har bilar, men de störs inte av bilar som ändå kommer och går. De arabisktalande männen föreslår en basketplan på en av parkeringarna. Eller sätta häckar kring en av parkeringarna så kvinnorna kan träna här. Även männen tycker att de inte ska använda samma plats som kvinnor. Fast en av dem berättar skrattande att *"Visst vill vi umgås med kvinnor, gärna!"*

Figur 12-Stopp 6. En av många parkeringsplatser. Foto Anna-Karin Nord

7. Efter detta gick vi till vårt sjunde stopp en bit in i skogen. Här finns en igenväxt minigolfbana. Flera av de boende har inte sett denna plats innan. Pojkarna och männen tycker det verkar roligt att pröva att spela. De yngre männen och pojkarna blir alldeles till sig här och slänger ur sig att de önskar sig bibliotek, utebio och zoo också! Minigolf finns inte i Syrien berättar den här gruppen, men de skulle gärna vilja prova.

Figur 13-Stopp 7. Överväxt minigolfbana i skogen intill. Foto Anna-Karin Nord

Figur 14-Stopp 8. Trasig swimmingpool. Foto Anna-Karin Nord

8. Alldeles nära banar vi oss igenom en igenväxt häck och jag visar swimmingpoolen, stopp åtta. Den är alldeles trasig, men full av vatten. Flera av de boende har aldrig sett den här platsen heller, spireahäcken döljer den. Vi diskuterar säkerheten och om de helst vill ha poolen kvar lagad, eller lägga igen den. Alla vill hemskt gärna ha en pool, men att omgärda den med ett staket så inte de små barnen kan komma in. När jag gick med den andra gruppen har de på flyktingförläggningen plötsligt sågat ned den höga spireahäcken och satt upp ett högt staket.

I Syrien lär de sig simma berättar männen och de vill gärna göra det här. Det är alldeles för kallt i vattnet i sjön här tycker de. "Och sjön är ju smutsig" säger de. "Bättre att bada i en pool".

9. Sista stoppet, nr nio, är en yta mellan husen. Här önskar de att det fanns en stol, blommor och att gångarna var i bättre skick. Även här är gräsmattan gropig av jordvärmens. Detta önskar de att det blir åtgärdat. Andra gruppen, med män som pratar farsi, tycker att kvinnorna kan få vara här, kanske med en lekplats eller "vad nu kvinnor gör".

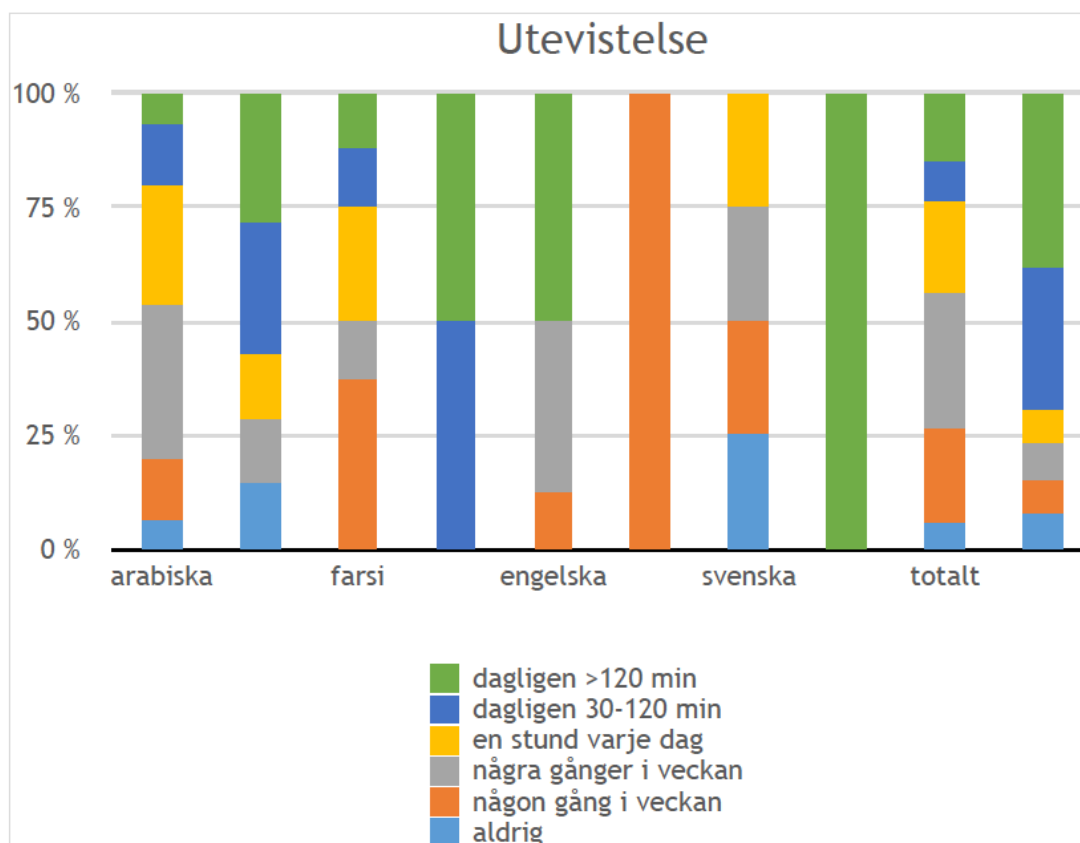

Figur 15-Stopp 9. Yta mellan hus med gräsmatta och gångar. Foto Anna-Karin Nord

4.4 Enkät

Enkäterna visade hur mycket tid respondenterna tillbringar utomhus och vad de skulle vilja göra mer av utomhus på flyktingförläggningen. De fick också skatta hur nöjda de är med utemiljön idag.

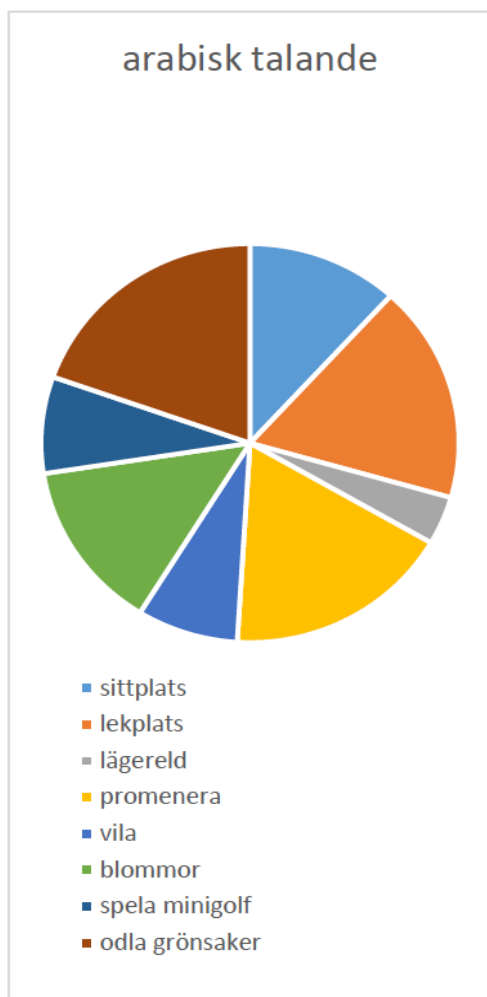
Man kan på diagrammet se hur mycket tid män och kvinnor som svarat på respektive språk spenderar tid utomhus på förläggningen. Svaret från männen kommer till vänster över respektive språk. Både hos de som svarat på arabiska och det sammanslagna värdet kan man se att det hos kvinnorna finns de som aldrig spenderar tid ute, men också att finns många som är ute mycket mer än männen. Bland de som svarar på farsi är många fler kvinnor ute än männen. Där är alla kvinnor ute mer än en halvtimme varje dag.

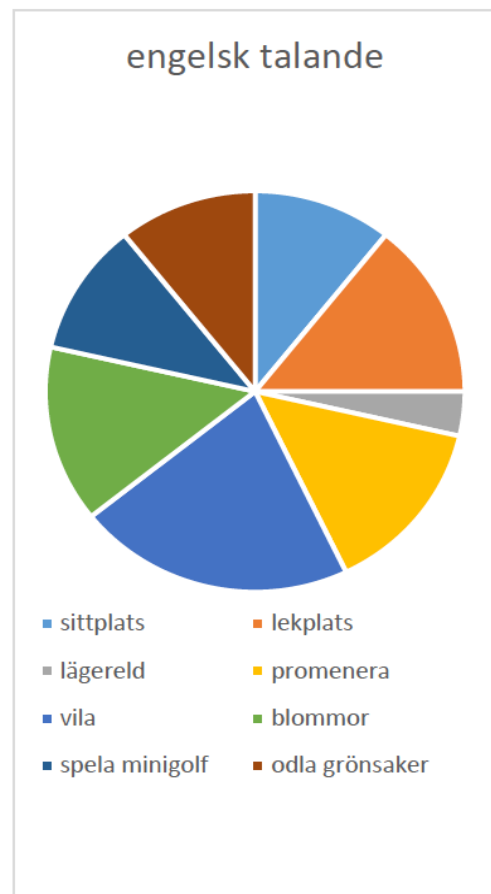
Figur 16- stapeldiagram på hur mycket tid de boende spenderar utomhus

Enkäterna, på fyra olika språk, hade några siffror som stack ut. Männen som talar farsi ville gärna promenera, men var inte lika noga med vila, lekplats och lägereld i trädgården. Kvinnorna ville allra helst promenera i trädgården.

De som besvarade enkäterna på engelska ville gärna vila i trädgården och tyckte det var viktigt med en lekplats. Få ville ha en lägereld. Även de som besvarade enkäten på svenska valde inte lägereld, promenera och blommor. Men de ville gärna spela minigolf! Detta var enda gruppen som tyckte minigolf var spännande.

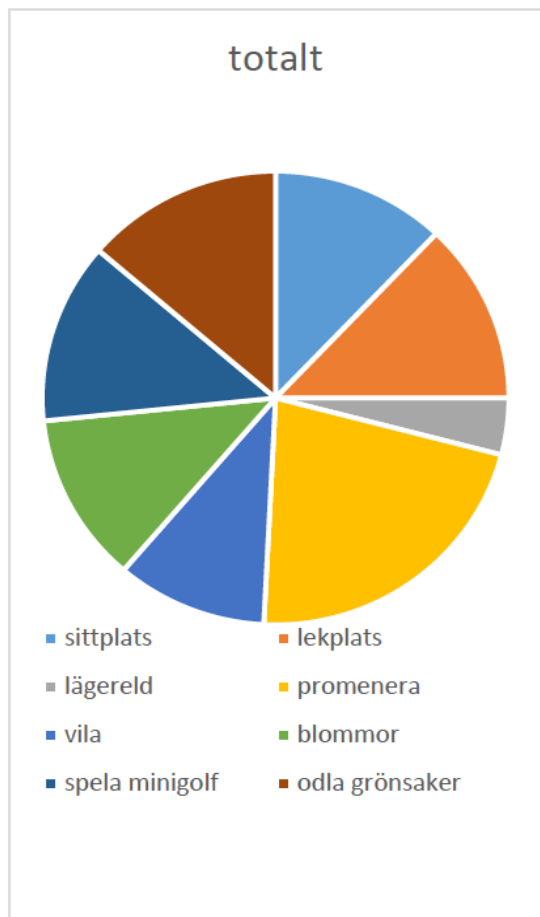
Figur 17-Cirkeldiagram på vad de som svarade på arabiska på enkäten vill göra på anläggningen som de bor på.

Figur 18-Cirkeldiagram på vad de som svarade på engelska på enkäten vill göra på anläggningen de bor på.

De arabisktalande männen ville inte ha lägereld eller vila i så stor utsträckning, men att promenera, odla, lekplats och att sitta var populärt. Kvinnorna ville ha en lekplats och mycket blommor, men inte många fyllde i att de önskade lägereld och promenera.

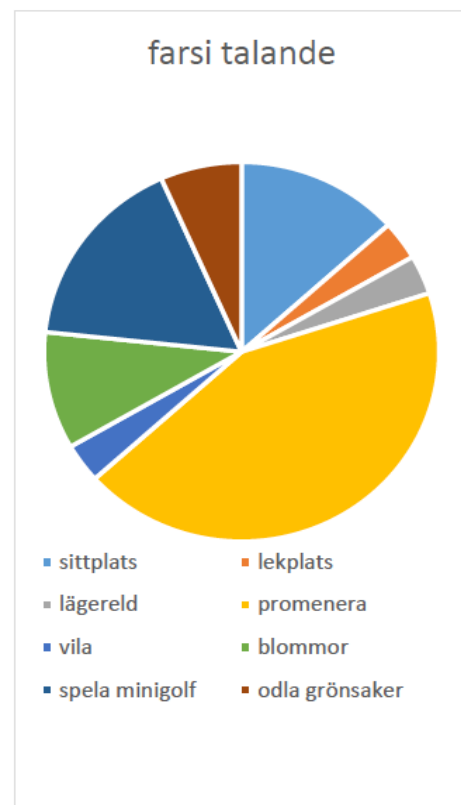
För de farsitalande var det viktigt att kunna promenera. Det var också den gruppen som var mest ivriga att kunna spela minigolf.

Figur 20-Cirkeldiagram på vad de svarande vill göra på anläggningen där de bor.

Man kan se att mest populärt på området är att göra det promenadvänligt, med sittplatser, lekplats, någonstans att vila och att få in mer blommor. Det enda som egentligen inte så många önskade var lägerplats och golf i flera fall.

De svarande fick gradera sin utemiljö mellan 1 och 10 efter hur bra de ansåg att den är. De manliga svarande på farsi med ett medelvärde på 6,4. Kvinnorna i denna enkät värderade utemiljön till 4,9. Männerna som svarade på arabiska var nöjdare och fick ett medelvärde på 7,3 och kvinnorna på 8,3.

Figur 19- Cirkeldiagram på vad de som svarade på enkäten på farsi helst vill göra på anläggningen de bor på.

5 Diskussion

Här diskuterar jag min uppsats, både metoder jag använt mig av och mitt resultat. Mina förslag på förbättringar för detta boende och hur man kommer vidare i detta fält redogörs.

5.1 Metodreflektion

Jag gjorde även en annan platsanalys, den enligt Lynch, men den gav såpass lite så resultatet redogörs inte här. Mina övriga platsanalyser gjordes under ett par tillfällen under vårvintern, dock besökte jag området regelbundet under ett helt år och fick se hur området ter sig i olika väderlek och årstider. Det hade varit en vinst i att besöka anläggningen även när det var mörkt, men så var inte fallet.

Engelsk, svensk och dansk litteratur har jag använt mig av. Jag har inte tagit med medicinska förklaringar till sjuktillstånd då det inte tillhör min kompetens och gör att området blir allt för stort. Risken finns dock att jag missar viktig kunskap då jag inte läser eller använder mig av allt jag möter på min jakt på kunskap inom detta fält.

Vid min första Gåtur hade jag från starten med tre män, två kvinnor och fyra stora barn. De pratade alla farsi. Det är ett persiskt språk som bl.a. pratas i Afghanistan och Iran. Två av dem var duktiga på engelska och översatte. En av dessa kan ganska mycket svenska och en man jag lärt känna när jag tränat svenska men honom i ett ”språkcafé”. De två hade jag valt ut från början och stämt träff med för att lättare kunna göra mig förstådd och för att förstå dem. Sedan gick vi och knackade på de rum där de visste att det bodde människor som pratade farsi. Vi gick rundan tillsammans, vilket tog ca 20 min. Vi stannade och pratade nio gånger på förutbestämda platser. När jag var färdig med min runda hade jag fortfarande samma tre män, men ytterligare en kvinna och åtta barn!

Andra gången hade jag sex män från Syrien. Där pratar de arabiska. En av dem pratade även lite svenska och en av dem var mycket duktig på engelska. Honom hade jag lärt känna under mina observationer av området, då han gärna sökte kontakt och ville prata en stund. Han hade valt ut sina fyra rumskamrater att följa med. Jag valde till ytterligare en bekant jag tränat svenska med. Även under denna promenad kom något barn för att lyssna och vara med på rundan.

Under Gåturen förde jag anteckningar. Om jag hade spelat in promenaden vad som sades kunde jag minskat risken med att missa någon viktig information och att de boende inte hade behövt invänta mig. Men å andra sidan är det svårt att spela in när man är utomhus och många skall komma till tals. Med mina egna anteckningar får jag med det jag vill. Det var färre deltagare andra Gåturen, vilket kändes bättre. Alla kom till tals och jag hann föra anteckningar. Resultaten av denna platsanalys, Gåtur, kunde bli än mer specifika med utbildade tolkar med, men i gengäld blev promenaden mer lättsam och trevlig så här.

Enkäterna var anonyma. Visserligen har de valt språk på enkäten, men det är så stora grupper av folk som pratar samma språk på boendet så det blir ett anonymt svar ändå. Detta är viktigt⁴¹ med tanke på att de kommer från länder med konflikter och kanske inte alltid litar på myndigheter och kontakt med okända. Nackdelen är att i de fall de missförstått enkäten kan jag inte gå tillbaka och be dem förtydliga eller ex bara kryssa i ett alternativ. Även om något var extra intressant eller bara något oklart finns den nackdelen med anonymitet. I och med de kunde välja mellan fyra olika språk och inte efter

vilket land de kommer ifrån kan man inte lika säkert urskilja skillnader på resultat folkgrupper emellan. Men syftet med enkäterna var att få ett så stort urval av de boende att svara. Detta för att se hur majoriteten av de boende upplever sitt bostadsområde och hur de önskar att den skulle vara. Med det i beaktning tycker jag ändå att jag valde rätt fokus. Det var en enkel enkät med kryssfrågor och att ringa in bilder därför anser jag att reliabiliteten var hög. Med öppna frågor kunde man gett utrymme för ovanliga svar, men det hade varit svårt att tolka, jämföra och registrera. Med dessa slutna frågor blev det lätt att bearbeta svaren och det ökade möjligheten att jämföra svar.

Jag har slumpmässigt valt ut några representanter som svarat på min enkät och deltagit i Gåtur. Jag har bara pratat med föreståndaren och en anställd och inte gjort någon djupare intervju. Undersökningens slutsatser bör ändå vara generella för andra liknande boenden. I sådana här sammanhang kan man tycka det vore lämpligt med djupintervju av några av de boende. Men det hade tagit mer tid, men framförallt resurser. Att mötas en speciell tid har inte fungerat speciellt bra, så det har varit lättare att fånga någon i farten att besvara en enkät. Personalen har jag haft viss kontakt med, men det har känts som att de haft fullt upp och inte skulle ha tid att bli intervjuade.

De boende verkar känna sig bekväm med mig, de frågar alltid om jag vill komma in och dricka te eller kaffe med dem, eller t.om röka vattenpipa! De är tacksamma att jag vill göra något bra för dem och de tycker om att komma i kontakt med "svenskar". Flera av dem verkar tro att de förbättringar de önskar ha kommer att genomföras trots att jag sagt flera gånger att denna rapport kanske kan gynna flyktingförläggningar i långa loppet, men det garanterar inte att det blir någon fördel för just denna förläggning.

5.2 Enkätens utfall

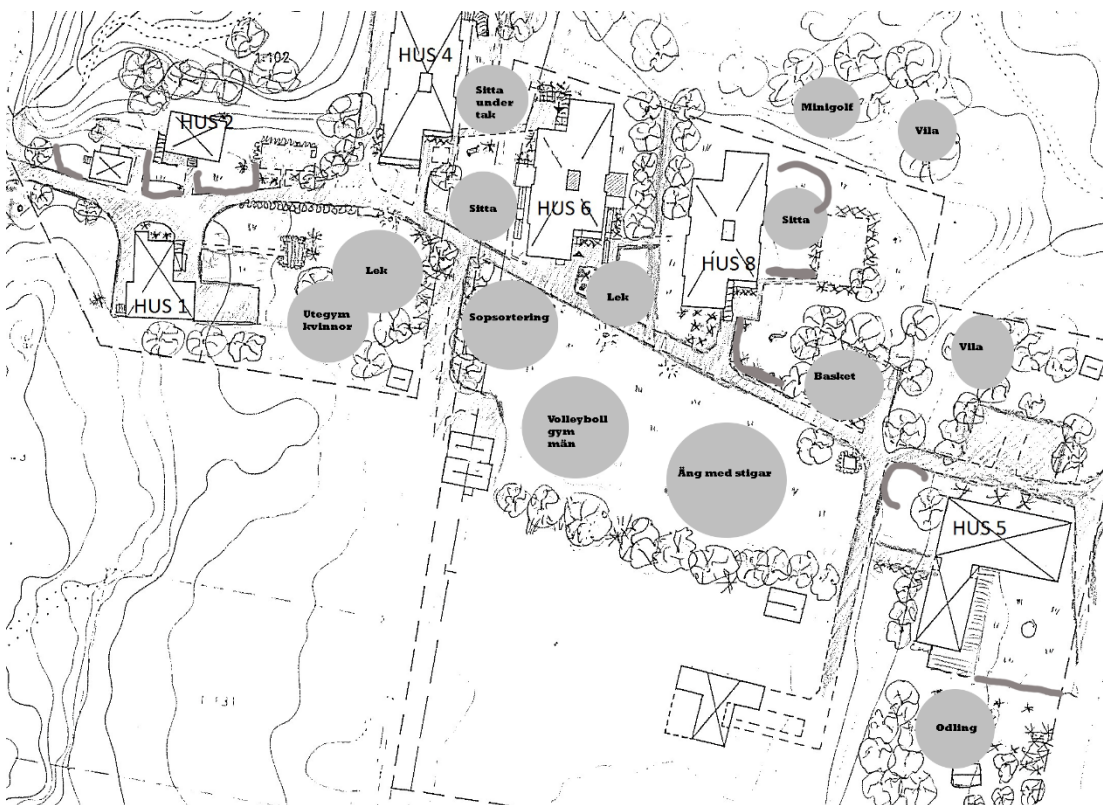
Flera av enkäterna var felaktigt ifyllda. Jag tror att många har en större tilltro till sin förmåga att läsa än de verkligen har. Vanan att fylla i formulär kanske inte är så stor. När någon tolkar och förklarar blir frågor och svar kanske inte exakt som det var tänkt. Felen kunde tex vara att de skrivit att de både är man och kvinna. Frågan "Hur ofta vistas du utomhus på XXX" kunde ha flera alternativ ifyllda. Och uppskattningen av hur bra utemiljön är på XXXXX kunde få flera betyg på en skala mellan 1 och 10. Jag misstänker att ibland har fler i familjen svarat på samma enkät.

Min önskan var att ca 65 skulle svara, vilket var en fjärdedel av alla boende våren 2016 (när jag var färdig med min studie återstod endast 150 boende på anläggningen). Men jag fick in något färre. Nämligen 48 stycken svar. Enkäten på svenska besvarades av 4 personer, alla män. På engelska svarade 8 män och en kvinna. På farsi svarade 12 stycken män och en kvinna och på arabiska 15 män och 7 kvinnor (ett svar ifyllt både som kvinna och man, kanske var det som en familj de tänkte då). Totalt 48 st. Det finns för lite underlag för de som valde att svara på engelska eller svenska för att dra några generella slutsatser när man jämför svar från olika språk. I det stora hela blir dessa svar intressanta ändå. Personerna valdes ut på så sätt att jag frågat de jag tränat svenska med eller i samband med detta när någon person de känner närmade sig. Att bara gå omkring på förläggningen själv och grabba tag i någon trodde jag kunde upplevas påtvingat och olustigt. Därtill kom att det är oerhört svårt att göra sig förstådd på bara någon minut. Det kändes viktigt att de svarande visste mitt syfte med enkäten och vem jag är. Att gå med någon jag lärt känna av de boende underlättade enormt och jag mottogs på ett positivt sätt.

Enligt enkäten spenderar många en del tid utomhus. Fler än jag trodde! En anledning till att jag inte märkt det är för att det verkar som många av dem sover länge på förmiddagen när jag varit på besök och att de istället har sena vanor. Jag har besökt förläggningen under mer än ett år och gjort denna iakttagelse. Flera av dem har kontaktat mig på sociala medier och det har då alltid varit väldigt sent på kvällen eller till och med på natten. Med tanke på att resten av deras tid spenderas på ett litet rum som delas med flera andra människor tror jag att vår största utmaning är att komma på sätt att locka dem utomhus ännu mer och för längre stunder. De som var ute var det ganska länge, sedan fanns det vissa, speciellt bland kvinnorna som aldrig går ut. Med häckar och skilda rum i trädgården för män och kvinnor kan man förhoppningsvis få ut även dem.

5.3 Slutsats och rekommendationer

Det finns ett intresse för hur en utemiljö ska vara utformad av många, vare sig det är män, kvinnor eller barn som ställs inför frågan. De boende har många tankar kring hur man bäst ska utforma miljön utifrån deras behov och uppskattar att få vara med och bestämma eller att ge förslag. Många spenderar en hel del tid ute, men många sitter också mest inne hela dagarna. Generellt är familjeliv i form av lekplatser viktiga och att kunna odla. Men också mer specifika önskemål knutet till just platsen där de vistas, ex att rusta upp befintlig pool och minigolfbana som redan finns på området. Att få in blommor och gym på området var önskvärt. I bilaga G och nedan finns ett förslag för just detta boende. Att gräsmattan är ojämn är något jag skulle vilja se åtgärdat så att den kan användas. Saker ska vara fungerande och säkra. Platsen behöver självklart vara ofarlig för både boende, besökare och personal.

Figur 21- Förslag på zoner och häckar. Skiss av Anna-Karin Nord

Förslag på förbättringar på detta boende vid stoppunkterna på gåtursslingan (bilaga E) efter resultat av Gåturen, Gehls analys, Grahns upplevelsevärden och mina tankar:

1. Detta är en bra, solig plats med grill och känsla av ett rum, men som kan förbättras med att ge ännu mer rumskänsla genom tydligare häck eller spaljé/ pergolor. Det är en intim plats som har ett värde i det. Man får plats med ytterligare någon bänk med bord och en ev. grop (man gräddar brödet nedgrävt i en grop med varm kol i) för att baka bröd skulle passa här, då det ligger ganska långt från övriga byggnader.
2. Vid entrén väntar barnen på bussen och ett regnskydd här skulle också rama in entrén tydligare. På motstående sida finns en tunnna med säsongsväxter, vilken känns ganska liten intill en stor infart till området. Eventuellt kan man bjuda in ett företag eller ett närliggande gymnasium inom det estetiska fältet för att plantera något efter säsong vid infarten. På ett sätt finns det en vinning i att ha en diskret entré eftersom detta ställe syns från den stora vägen och för man inte vill ha hit vandaler.
3. Här kan vara ett bra ställe för en lekplats. Det finns ett hus intill utan egen rumskänsla ute, så en bit intill det kan skärmas av med häck. Längre bort mot träden kan ett utegym för kvinnor anläggas, med ett skyddande plank runt om. Här kan kvinnorna vara nära sina barn när de tränar och ha viss uppsikt utan att synas. I änden mot restaurangen behöver soptunnor gömmas undan. Viss del av området kan vara äng för att minska kostnader med skötsel, men också för artrikedomens skull, både för växter, djur och människan. Enligt enkäterna ville många, speciellt kvinnorna, promenera på området. Det är en solig plats så man får vara observant på att lekplatsen inte ligger i solen mitt på dagen. Detta kan avhjälpas med träd eller spaljéer.
4. Den stora gräsytan, kanske inte passar för fotboll för att personalen är rädda för att fönstren ska gå sönder i huset intill, men beachvolleybollplanen är i det närmaste intakt, den behöver bara nät och stolpar. Här kan även ett utegym för män placeras eller en återvinningsstation. När man anlägger dessa rum så kan man passa på att avgränsa dem ordentligt för rumskänslans skull och för att man inte ska kunna överblicka allt på en gång. Även här kan en del av området låta bli att klippas mer än en gång per år för att minska kostnader för skötsel, men också för att gynna artrikedomen, både för växter, djur och människans skull och för att ha stigar i det höga gräset för att strosa i.
5. Odlingsområde. Laga växthuset och ha odlingslotter. Finns det stor efterfrågan kanske man tvingas lätta ut rutor att odla i. En häck mot hus 5 bör anläggas så det blir ett privat område. Man kan också låta klättrväxter växa mot det befintliga Gunnebostängslet eller spaljera fruktträd mot det. Här kan man börja odla något exotiskt, men också beprövade sorter som fungerar bra i närområdet.
6. På den här parkeringsplatsen kan man måla dit linjer och sätta upp ett par basketkorvar. Det gör detta till en flexibel plats som både kan användas till att cykla på för barnen och att utöva sport för de vuxna.
7. Minigolfområde. Här kan ideella och boende röja upp tillsammans så att man kan använda minigolfbanan. Här kan vara ett ställe där man kan dra sig undan och sitta och titta ut över det som händer ute på området utan att själv synas.

8. Pool. Redan nu har det börjat rustas upp. Det ser snyggt ut med högt stängsel som man ser igenom, men det innebär att kvinnorna inte kan använda det. Man kan sätta vassmattor mot stängslet eller markistyg. Klätterväxter tar för lång tid att växa upp.

9. Denna yta ligger mellan två hus, varav den ena är restaurangen. Här behövs det många sittplatser så de kan äta sin lunch eller i andra sammanhang när de vill vara många människor ute tillsammans. Här skulle det kunna byggas en uteplats under tak. På så sätt blir det mer privat mellan de olika husen som i nuläget ser rätt in i varandras fönster. Platsen är inte speciellt soligt så det gör inget om ett tak skuggar. Här sitter man inte länge för att njuta av solen ändå. Under Gåturen kom också önskemål upp om att kunna sitta ute när det regnar. Därför kunde det passa med ett matställe under ett enkelt tak. Det är viktigt att ha papperskorgar lättillgängligt.

Området ser vanskött ut. Att få de boende att själva hjälpa till är bra både för dem själva för aktiviteten i sig och för området i stort. Detta kan tex ske genom förslag på städdagar. Eller att en grupp städar och får en belöning. Det ska vara lätt att veta var och hur man slänger skräp. Papperskorgar bör placeras på flera platser på området. Att elda skräp och trädgårdsavfall ibland kan uppskattas.

Figur 22- Exempel på hur stökigt det är, här med en cykel, en stol och plastpåsar i naturen. Foto Anna-Karin Nord

5.4 Området och likvärdiga boenden

Över hela området behöver sittmöjligheterna ses över och hur och var man slänger skräp. De boende beklagade sig inte själva över att det är stökigt på området, men som besökare slogs jag av det. Har man möjlighet bör bänkar av metall eller betong väljas för att minska skadegörelserisken. Forskning har visat att träbänkar är mer utsatta för detta. För att höja det festliga enligt Grahn, kan man plantera vårlökar och perenner som ger en känsla av tid och högtid. Det är viktigt att skapa mötesplatser. Här ska man kunna sitta och umgås. Ett sätt är att ha bord och bänkar utanför restaurangen om ett boende har en sådan. Då blir det även mer tid man vistas ute. Att ha bänkar ställda i vinkel gör det lättare att sätta sig med någon man inte känner, kanske från ett annat land och börja prata.

Önskvärt är att de boende kan få vara med och forma och påverka sin utemiljö. Biser, M & Hou, F²⁰ menar att upplevelse av mening minskar risken att utveckla postmigrationstress. Även Antonovsky²² menar att man klarar svårare påfrestningar i livet om man har känslan av ett sammanhang-KASAM. Om de boende kan vara med vid planläggandet och upprustandet på boendet ökar deras välbefinnande. Även den faktorn att de också i och med det får ett ökat inflytande över sina liv ger ökat välbefinnande. Att röja upp kring minigolfbanan och anlägga odlingsland är ett ganska enkelt men givande projekt.

Ett problem vid flyktingförläggningar är att vi svenskar har liten förståelse för flyktingens kulturella förutsättningar. Det är lätt att vi förväntar oss att de vill leva som vi och att vi vill applicera hur vi lever våra liv till hur de nyankomna bör forma sin vardag. De boende berättar för mig att de vill ha gym åtskilda för kvinnor respektive män och ställen att umgås åtskilda. Som det är nu blir det att det är bara männen som umgås och vistas ute. Kvinnorna sitter inne i sina rum eftersom de inte bör umgås med männen. Så istället för att det blir en påtvingad integration könen emellan så blir det en särbehandling till kvinnornas nackdel. Ett annat sätt att se det är att om man fortsätter att leva som hemma så försvåras integrationen och att med skilda pooler eller badtider ökar segregationen, men personligen anser jag att det är enda sättet som gör att kvinnorna kommer ut och aktiveras. Under detta arbetes gång har de börjat snygga upp kring poolen. De har tagit ned den höga, yviga spireahäcken och satt upp ett högre nät som säkerhet, men ingen vet om den kommer att lagas. En kvinna kom till mig och sa att de önskade en pool till kvinnorna också, för där skulle männen och barnen bada. En pool med plank runt så de inte syns när de badar kunde få även kvinnorna att simma. Kanske kan man täcka nätet med vassmattor eller tyg och ha olika dagar för män och kvinnor. Även vid byggande av ute-gym är kvinnor/män en sak att ta i beaktning.

I en rapport från naturvårdsverket³ visar deras studier om att få ut invandrare i naturen att det som begränsade dem var den stora osäkerhet som finns kring naturen. Hur tar man sig dit? Vad får man göra där? Detta ihop med rädslan för giftiga växter, överfall och farliga djur gör att de undviker att vistas i naturen. Därför skulle det behövas information om naturen och allemansrätten på våra asylboenden. Här har man naturligt dessa nya medborgare samlade. Det blir enklare att få tillfälle att informera om vår natur och man har större förutsättningar att någon kan tolka på informationsmöten.

I teoridelen beskrev jag hur Etnolog Barbro Klein och Karin Becker,¹⁵ studerade olika gruppers odlande på ett odlingslotsområde utanför Stockholm. De kunde se skillnad mellan hur infödda svenska odlare på koloniområdet använder sina odlingslotter jämfört med hur personer från mellanöstern och västra Asien använder sina. Värt att beakta

är att dessa resultat kommer från intervjuer med de "svenska" odlarna och ingen av de andra! Fördomar kan lätt påverka hur de ser på dem. Förväntar man sig att andra ska vara på ett visst sätt, så ser man lättare just det! Många av dem var misstänksamma och kritiska till de andra odlarna. Kanske är då resultatet vinklat. Nu var det tyvärr inte med odlare från Afrika i studien, men mellanöstern kontra svenskar kan vara intressant att belysa skillnader, dock en förenklad bild. När svenskar vill ha ordning och odla ekologiskt vill de från mellanöstern odla grönsaker en bit bort från husen och blommor närmast. De ser trädgården som en social träffpunkt. Med "privata" odlingslotter, ex i pallkragar, en per familj kan de forma odlingen precis som individen vill.

Att odla tillsammans kan knyta samman människor och ökar respekten för varandra. Människor jag mött har berättat för mig att just ett visst folkslag är på ett visst sätt, de är bra eller de är dåliga. Precis som vi infödda svenskar kan ha fördomar och rasistiska tankar kan flyktingar också ha det. Språket begränsar dem och landskonflikter sätter spår, men att göra neutrala saker ihop som tex odla, tror jag kan föra dem samman och öka respekten.

Att starta upp en trädgårdsgrupp är ett sätt att få området vackrare och mer användbart, men också ett tillfälle för de boende att lära sig något och ha sysselsättning. Här i Sverige har vi ett annat odlingsklimat så även om någon flykting är duktig på att odla i sitt hemland finns det något för denne att lära. Både för nybörjaren så som den vane odlaren kan en odlingsgrupp integrera den boende i samhället och ge dem en språngbräda till ett bättre liv här i Sverige. Att få "odlingsbevis" kan locka. Svenskundervisning under tiden kan ske, med ideella eller professionella. Integration är en process som gör människor med utländsk bakgrund delaktiga i det svenska samhället. Resultaten från Gåturen visade ett större intresse för att odla än enkäten påvisade (undantag de arabiska resultaten som visade ett stort intresse för detta både under Gåtur och i enkät).

Ibland överlappar landskapselement från olika delar av världen varandra, ex i användandet av exotiska växter. Då kan olika människor av olika kulturer mötas. Rishbeth¹⁴ ger exempel att på olika kolonilottsområden kommer olikheter fram utan att någon utsluts. Min tanke blir då att det kanske beror på att man samlas kring ett gemensamt intresse, nämligen trädgård. Att ha växter som finns i alla dessa länder våra flyktingar kommer från ger ett tillfälle att mötas. Gemensamma nämnare från muslimska och persiska trädgårdar är vatten. Och att trädgården ofta är uppdelad i fyra lika stora delar. Växter vi kan använda även här är framförallt körsbär, vinrankor, vårlökar och rosor.

När man försöker efterlikna en trädgård eller en miljö från ett annat land finns risken att det blir väldigt stereotypisk och överdrivet, som tex Chinatown där musik, byggnader och detaljer alla kommer från hemlandet. Om vi ser till våra egna inhemska trädgårdar som lokalbefolkningen har så är det en salig blandning med influenser från många delar av världen. Men människor i exil förstärker ofta symboler från hemlandet så de känner sig som hemma och ger en känsla av tillhörighet. Dessa symboler i trädgården skulle kunna vara mosaik, arkader, krattat grus. Vi kan ju lockas att tänka att det känns överdrivet, men kanske uppfyller det ett behov? Att påminnas om sitt gamla hemland i en helt ny och främmande miljö kan vara tryggheten de behöver och fylla saknaden efter sitt gamla hem.

Kanske kan trädgården runt dessa boenden visa på vad som är typiskt "svenskt", men likaväl påminna om deras gamla hemland. Det kan bli en fristad (betydelsen av ordet

ASYL) att koppla av i, men kanske också sysselsätta sig med och jobba i. En plats att vara i som motpol mot de små rummen där de trängs större delen av dygnet.

I ett bostadsområde delar man på gemensam yta. På flyktingförläggningen kommer de från skilda länder, kulturer och religioner. En del folkslag kanske har varit i krig med varandra. Då gäller det att ha möjlighet till distans men ändå lockas till samvaro med "grannar". Detta kan man göra genom att ha små "rum" eller avgränsningar med skymmande buskar och häckar närmast byggnaderna och större ytor att samlas på längre ut. Gångarna fungerar bra idag som mötesplatser då många använder samma vägar till restaurang och buss och därmed uppstår möten. Bänkars placering i både sol och skugga ska locka till samvaro.

Många kan ha varit med om traumatiska upplevelser och vara rädda. Ordentlig belysning över vägar man måste gå på i området när det är mörkt, borde vara en rättighet. Buskar någon kan gömma sig bakom kan upplevas skrämmande, men man får överväga att låta sådan vara kvar till förmån för skönhetsupplevelsen. Samtidigt kan det också vara bra med platser att dra sig undan på, att kunna sitta och se ut över vad som händer utan att synas för den som inte klarar av social samvaro för tillfället.

Att avstå från att klippa vissa gräsytor kan minska kostnader för skötseln. Det blir ingen äng eftersom trädgårdsmark är en kraftig jord och inte skött på det sättet. Om man slår ytan en eller två gånger om året och forslar bort klippet kan man ändå gynna insekter och få en vild del. Man kan hjälpa till genom att plantera in blommor i "ängen". Om man klipper längs vägar och stigar en meter in och gör stigar i ängen kan man ändå få det att inte se vanskött ut. På stigarna kan folk gå och ev. plocka blommor eller bara passera. Att promenera var högt värderat enligt enkäten. Vissa av gräsyterna används inte utan bara finns mellan två ytor. Dessa kan vara lämpliga att sluta klippa. En mjuk övergång till skog skapar också värdefulla ytor för flora och fauna.

Lekplats bör prioriteras så barnen har något att göra och att mammor kan träffas och umgås med de små barnen. Barnen behöver lite öppna ytor att springa av sig på, så väl som ställen att försvinna in i som en egen liten värld.

Variation i blomning och årstider ger ombyte och något att prata om. Man ser att tiden går, även om det känns långsamt. Det får människor att komma ut, att prata med varandra. Gamla saker i trädgården, solur, en sittplats mot ett majestätiskt landskap eller en solnedgång ger något att prata om. Växter som lockar till sig fjärilar och andra insekter väcker intresse för naturen.

Rasslande gräs kan uppskattas av de som bara sitter inne. Många isolerar sig på sina rum. Genom fönstret kan de både se och höra naturen. Viktigt att man inte planterar in giftiga växter på boenden där människor från andra kulturer vistas. Dessa kan förväxlas med deras inhemska, ätliga växter.

Varje plats är unik och man kan titta efter positiva saker som kan förstärkas och mindre tillfredställande delar som kan förbättras. Att låta någon kunnig granska ett boende ihop med de boendes önskemål kan göra mycket för en plats!

5.5 Mer forskning

Under arbetets gång fann jag det särskilt svårt att hitta litteratur som tog upp problematiken med rotlösheten. Att stanna ett par månader till ett år, hur påverkar det hälsan? Barnen som går några månader i skolan och finner kamrater där för att sedan flyttas till en ny plats. Svårigheterna med att söka jobb och bostad då man inte vet när man måste flytta på sig. Inte bara invandrare kan råka ut för sådana situationer. Detta område önskar jag se mer forskning på.

5.6 Mitt arbete- egen reflektion

Jag hoppas att denna uppsats kan leda till förbättringar till detta boende. Men jag tror att jag behöver driva en förändring eller någon annan eldsjäl. Att t.ex. starta upp odlingsgrupp och leda arbetet. Det finns många som är villiga att engagera sig i bygden om de bara vet vad de ska göra! Flera av de som tidigare bott på området kommer och hjälper till med ex översättning av dokument, kontakt med hyresvärdar m.m. Det är en enorm resurs som kanske kan utnyttjas mer. För en "nysvensk" utan jobb eller utan ett stort kontaktnät kan sådana här arbetsuppgifter öka deras livskvalité också. Om man vill få till stånd en förändring på ett specifikt boende är det viktigt att få med personalen och om det hade varit mitt primära syfte skulle jag lagt mer fokus på just detta.

Mitt syfte med uppsatsen var att ge ett användbart förslag på hur denna förläggning kan förbättras för att ge en mer dräglig utemiljö för en stor grupp människor på en liten yta och som även kan appliceras på andra boende. Jag hoppas och tror att jag lyckats med detta. Men varje plats är unik och ska behandlas som så. Man behöver studera den för att bäst veta förbättringar, hellre än att kopiera en granskning av ett annat boende.

Jag började mitt arbete i tron att svårigheterna att trivas i utemiljön för de asylsökande berodde på att de var vana med andra trädgårdar i sina hemmiljöer, men när jag var färdig tror jag det ligger mer nära sanningen att de inte har en egen yta, det är trångbodda och att de allra flesta av dem kommer från en urban miljö, olik den där förläggningen är placerad. Det är inte etniciteten i första hand som avgör hur mycket vi vistas i naturen utan om man kommer från landsbygden eller en urban miljö, hur gammal man är, hög/låg inkomst och vilken social status man har.

5.7 Slutord

Det finns ca 50 miljoner människor runt om i världen som lever på flykt med hoppet om ett bättre liv. 1.6 promille av dessa 50 miljoner knackar på Sveriges dörr.

Med en utemiljö som lockar till integration och att vistas ute stärks deras hälsa både fysiskt och psykiskt och bäddar för en framtidstro.

Likaväl som jag har lärt flyktingarna på detta boende om Sveriges kultur och flera svenska ord har även jag lärt mig mycket av flyktingarna. Flera av dem har blivit mina vänner under resans gång. Tillsammans har vi pratat om ord och uttrycks betydelser. De har visat prov på gästfrihet där deras resurser är knappa. Att sitta och fika eller äta en bit mat där jag är den enda runt bordet som äter hör inte till ovanligheterna.

I den svenska naturen och trädgårdarna upplever flyktingarna svensk kultur och i och med detta berikas och integreras även svensk kultur.

Jag känner mig lyckligt lottat som har fötts i ett land med fred och med möjlighet att bli vad jag vill, träffa vem jag vill och tycka vad jag vill. Inte alla har samma förutsättningar.

Rädslan hindrar många av oss från att ge av vår tid och engagemang. Rädslan för att göra fel och att inte veta hur man ska bete sig vid mötet men nya människor. Men som Abraham Lincoln en gång sa:

”Tänk på att främlingar är vänner som man inte känner”

5.7.1 Slutord på arabiska:

هناك حوالي 50 مليون شخص في جميع أنحاء العالم يعيشون حياة المهجره على مع أمل في حياة أفضل. 1.6 بالألف من الـ 50 مليون يطرقون ابواب السويد

.بوجود البيئة الخارجية التي تشجع على التكامل والبقاء بصحة جيدة جسديا ونفسيا، وتمهد الطريق للمستقبل

تعلمت الكثير من اللاجئين في هذا السكن على ثقافة السويد والعديد من الكلمات السويدية، كما أنني تعلمت الكثير من اللاجئين. العديد منهم اصبحو أصدقائي على طول الطريق. معا تحدثنا عن الكلمات و معانيها. ابدو حسن ضيافتهم بالرغم من ضيق الحال . ان تجلس وتتناول القهوة أو ان تتناول لقمة طعام حيث أنني الوحيد حول طاولة الأكل لا اسمع اي شيء غير عادي

.في الريف السويدي يتعرف اللاجؤون على الثقافة السويدية وبذلك يكونو قد اغنو معرفتهم واندمجو مع الثقافة السويدية. أشعر اني محظوظ أنني ولدت في أرض السلام، وإتاحة الفرصة لي لاصبح ما أريد و أن اقابل من أريد، وأعتقد ما أريد. . ليس الجميع لديه نفس الشروط

الخوف يمنع الكثيرين منا من ان يعطي ما لديه من الوقت والالتزام. الخوف من الوقوع في الخطأ وعدم معرفة كيفية التصرف عند اللقاء او التعرف على أشخاص جدد. لكن، وكما ابراهام لنكولن قال ذات مرة

"تذكر أن الغرباء هم الأصدقاء الذين لا تعرفهم"

Källförteckning

- [1] Naturvårdsverket, "Planering och förvaltning för friluftsliv" rapport 5468, www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer/620-5468-6.pdf. Hämtad 2016-04-23
- [2] H. Swärd, (2011) "Forskning om livssituationen för barn och unga i familjer" i "Hemlös" 2011 - En statusrapport om det offentligas stöd till människor i hemlöshet med utökat fokus på unga i hemlöshet. s 15-20, Stockholm, Stockholms stadsmission.
- [3] Y. Moshtat "Med andra ögon - Naturmöten med invandrare" rapport 5808 från Naturvårdsverket. (April 2008), ISBN 978-91-620-5808-1 Stockholm. 2/5 2016
- [4] Rapport *integration 2005*. Integrationsverket (2005), Norrköping
- [5] A. Vestin "Flyktningboken- från Duvemåla till Fort Europa" (2002) Ordfront Stockholm
- [6] Malmö stads välfärdsredovisning 2012 redovisningar. malmo.se/2012/assets/Valfardsredovisningen_2012.pdf hämtad 2016-04-23
- [7] www.migrationsverket.se (2016-04-12)
- [8] C. Rishbeth, (2001), "Ethnic Minority Groups and the design of Public Open Space: an inclusive landscape", s 336 Taylor&Francis Group
- [9] Buijs, Arjen, E Elands, Birgit H.M, Langers, Fransje (2009) No wilderness for immigrants; cultural differences in images of nature and landscape preferences." *Landscape and Urban Planning* 91, s 113-123, Amsterdam
- [10] Gowri. B" The garden as a restorative environment" A theoretical Perspective (1996). Ur *The Journal of Therapeutic Horticulture Volume VIII*, American Horticulture Therapy Association
- [11] P. Grahn och Å. Ottosson "Trädgårdsterapi" (2010) Bonniers Existens isbn 97891742700132010 Stockholm
- [12] *Biodiverse nr 4* (2002) årgång 7 från Centrum för biologisk mångfald "Naturvård och invandrare?"
- [13] *Biodiverse nr 4* (2002) årgång 7 från Centrum för biologisk mångfald "Med invandrarkvinnor i naturen" A. Peterson
- [14] C. Risbeth. (2001) Ethnic minority groups and the design of public open space; an inclusive landscape." *Landscape research*". vol 26 No 4 s 351-366
- [15] K. Klein och K. Becker, (2003) "Med svenska ögon- ett mångkulturellt odlingsområde 1990-2000" ur *Stadens odlare- 2003*. Fataburen ISSN 0348-971X 2003-91-7108-490-X s 151-181
- [16] J. Gehl (2010)" *Life between buildings: using public space*". s 49. 6 e upplagan. Arkitekturens förlag. Köpenhamn. Danmark.

- [17] J. Bengtsson (2011) *"Ett inkluderande landskap- etniska relationer och erfarenheter på odlingslotter"*, kandidatexamensarbete i Landskapsplanering 15 p, SLU
- [18] S. Ekblad och A-C. Hollander (2010) "Psykisk ohälsa hos flyktingar och asylsökande-skillnaden mellan män och kvinnor". *Från kvinnohälsa till genusmedicin, en antologi*" FAS ISBN 978-91-89602-39-7
- [19] M.R. Harvey (1996) "An ecological view of psychological trauma and trauma recovery" *Journal of traumatic stress*. 1:3-23,
- [20] Biser, M & Hou, F (2001) "Language acquisition, unemployment and depressive disorder among southeast Asian refugees; a 10-year study." 2001. *Social Science & Medicine* Nov 53 (10): 1321-34
- [21] D. Silove (1996) "Asylum seekers; general health status and problems with access to health care". *The medical journal of Australia*.165, 634-637. PMID:8985445.
- [22] A. Antonovsky (1987) *"Unravelling the mystery of health. How people manage stress and stay well"*. San Francisco, Calif Jossey-Bass
- [23] F. Lindencrona, Johansson K. Blight & S. Ekblad (2006) *"Integration och folkhälsa; en kunskapsöversikt"*. Norrköping. Integrationsverket
- [24] A. Grønseth, E. Støa, R. Øwre Thourshang, Å. Lappegard Hauge (2016) "Housing Qualities and effects on Identity and well Being: Theoretical Perspectives for Interdisciplinary Research on Asylum Seeker Receptions Centres". Forskningsrapport nr 169/2016.
- [25] E. Bohlin (2012) *"Trädgårdens betydelse för medlemmar i bostadsrättsföreningar- en intervjustudie"* examensarbete 15 hp, Högskolan i Gävle. Akademin för teknik & miljö. Avdelning för elektronik, matematik och naturvetenskap
- [26] Barnes, M (1996) "Designing for emotional restoration" *Journal of Therapeutic Horticulture* 8
- [27] Swärd, H. (2011). "Forskning om livssituationen för barn och unga i familjer i hemlöshet". I *Hemlös 2011 - En statusrapport om det offentliga stöd till människor i hemlöshet, med utökad fokus på unga i hemlöshet*, s 15–20. Stockholm: Stockholms stadsmision.
- [28] Welén-Andersson, L & Bengtsson, I-L (2010) "Vägen vidare går genom trädgården" . I:af Gejgerstam, Ingela (red.) Alnarpsmetoden *Trädgårdsterapi*. Lettland, Bokförlaget Bonnier Existens
- [29] Gehl, J avsnitt 4-(2003) *Rum att færðas i -steder at være.* "I livet mellem husene-udeaktiviteter og udemiljøer." s 121–174. København:Arkitektens forlag
- [30] Grahn, P (2005) Om trädgårdsterapi och terapeutiska trädgårdar.i : M. Johansson & M. Küller, red. *Svensk miljöpsykologi*. Studentlitteratur, s 245–262 Lund

- [31] Grahn, P. Stigsdotter U.A (2002) "What makes a garden a healing garden?" *Journal of Therapeutic Horticulture* 13
- [32] Abrahamsson, K. Tenngart, C (2003) "Grön rehabilitering – behov, förutsättningar och möjligheter för en grön rehabiliteringsmodell". LRF
- [33] Grahn, P (2012) "Natur och hälsa i en alltmer urban livsmiljö" *Socialmedicinsk tidskrift* 3/2012
- [34] Yavuz, A. Kuloglu, N (2010) "An experimental study on vandalism in Trabzon Parks" 2010 ur *Scientific Research and Essays Vol 5* (17) s 2463-2471 4/9
- [35] Kristensson, E (2003) "Rymlighetens betydelse – en undersökning i bostadsgårdens kontext". Lunds Tekniska Högskola, Institutionen för Arkitektur, Lund.
- [36] Paquette K. & Bassuk E. L. (2009) "Parenting and Homelessness: Overview and Introduction to the Special Section". *American Journal of Orthopsychiatry*, 2009, Vol. 79, No. 3, s 292- 298.
- [37] Gans, H J (1961) "Planning for social life: Friendship and neighbour Relations in Suburban Communities". *Journal of the American Institute of Planners*, vol 27
- [38] Grahn, P (1986) "Grönplanering för människor". *Stad & Land nr 44*. Uppsala
- [39] Olsson, D (2008) "Design av utomhusträdgård i Dubai", examensarbete inom trädgårdsingenjörprogrammet. SLU
- [40] Berglund, I (2014) "Det inhägnade paradiset- om islam och trädgårdskonsten" , ISBN:9879186050894. Arkitekturförlag AB, Stockholm
- [41] B. Gustavsson, B. Hermeren, G. Pettersson, B (2005) "God forskningssed" *Vetenskapsrådets expertgrupp för etik, Rapport 1:2005*, Stockholm
- [42] E. Lisberg Jensen, E. Ouis, P (2014) "Det gröna finrummet; etnicitet, friluftsliv och naturumgängets urbanisering". Carlsson förlag, Stockholm

Illustrationer: privata

Alla bilder i enkäten från www.pixabay.com

privata foton

Bilagor

A: enkät på svenska

B: enkät på engelska

C: enkät på arabiska

D: enkät på farsi

E: Gåtur

F: anläggningen

G: förslag på aktivitetsområden

Bilaga A

XXXXXX tomt

Frågor till boende om utemiljön på XXXXXX flyktingmottagning

Ålder:_____ Kön:_____

Hur ofta vistas du utomhus på XXXXXX? (inte bara när du passerar mellan restaurangen och rummet) Välj ett alternativ.

- aldrig
- någon gång i veckan
- några gånger i veckan
- en stund varje dag (mindre än en halvtimme)
- mellan en halv timme och två timmar varje dag
- mer än två timmar om dagen

Vad skulle du (och din ev. familj) vilja göra mer av på XXXXXX eller se mer av? Ringa in ett eller flera alternativ!

En fristad? Asylsökandes perspektiv på utemiljön vid boende

Illustration 1: lekplats

Illustration 2: sitta

Illustration 4: promenera

*Illustration 3:
lägereld*

Illustration 6: blommor

Illustration 5: vila

Illustration 8: odla grönsaker

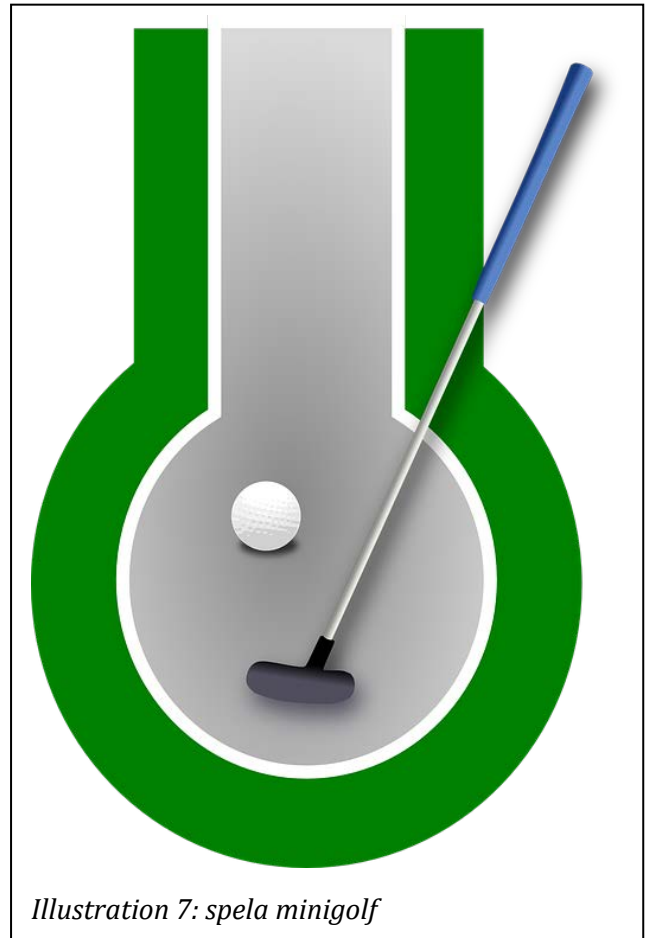

Illustration 7: spela minigolf

Övrigt: _____

Hur bra tycker du utemiljön är på XXXXX?
Gradera 1 till 10 där 10 är högst.

Tack för din medverkan!

Bilaga B: XXXXX Camp

Questions to people living on XXXXX about the outdoor environment.

Age: _____ Sex: _____

How often do you spend time outdoors on XXXXX ? (Not just when you pass between the restaurant and the room)
Select an option.

- never
- once a week
- a few times a week
- a moment each day (less than half an hour)
- between a half hour and two hours each day
- more than two hours a day

What would you (and possible your family) want to see more of and do at XXXXX? Circle one or more options!

Illustration 1: playground

Illustration 2: seats

Illustration 4: walking

Illustration 3: camp fire

Illustration 6: flowers

Illustration 2: rest

Illustration 8: grow vegetables

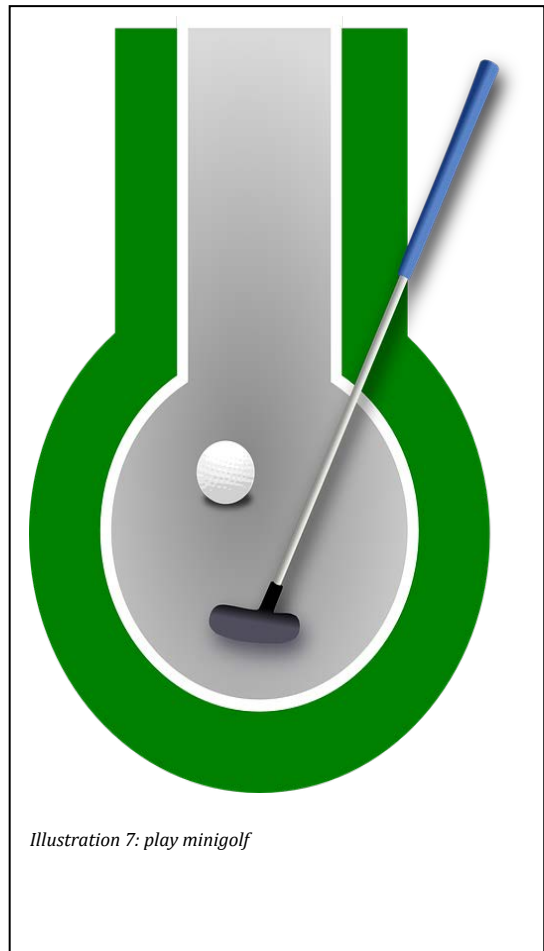

Illustration 7: play minigolf

Other: _____

How good do you think the outdoor environment is at XXXXX? Grade

1 to 10, where 10 is the maximum.

Thank you for your participation!

Bilaga C:

.....tomt هو غلندا

Frågor till boende om utemiljön på flyktingmottagning

أسئلة حول السكن والبيئة خارجا في مخيم استقبال اللاجئين هو غلندا

Ålder العمر

Kön الجنس

Hur ofta vistas du utomhus på.....?

(inte bara när du passerar mellan restaurangen och rummet) välj ett alternativ

كيف تقضي وقتك غالبا خارج غرفتك في هو غلندا (ليس فقط عند تنفلك، بين المطعم والغرفة لإحضار الطعام) اختر واحد من الخيارات التالية

Aldrig (لا أخرج من غرفتي)

Någon gång i veckan مرة في الأسبوع

Illustration 1 : sitta الجلوس : الصورة 1

Illustration 2 : lekplats أماكن اللعب : الصورة 2

Illustration 3 : lägereld أماكن إشعال النار : الصورة 3

Illustration 4: promenera المشي : الصورة 4

Illustration 5 : vila الاستراحة : الصورة 5

Illustration 6 : blommor الزهور : الصورة 6

Illustration 7 : spela minigolf لعب : الصورة 7

الغولف

Illustration 8 : odla grönsaker زراعة : الصورة 8

الخضروات

Hur bra tycker du utemiljön är på.....

Gradera 1 till 10 där 10 är högst

ما هو تقييمك للبيئة خارجا في هوغلندا ؟ اختر حسب، هذا المقياس من

1 الى 10 . 10 تكون الدرجة الأعلى

Tack för din medverkan شكرا لمشاركتك

Bilaga D:

کتاب هوگلاندا
سوال از افرادی که در هوگلاندا زندگی میکنند در باره کیفیت زندگی
و گذراندن زمان بیرون از هوگلاندا
مهمتر از زمان خود را بیرون از هوگلاندا میگذرانند ؟
نم فقط حاصل زمانه رستوران تا اتاق
بیک هزینه را انتخاب کنید
۱- هرگز
۲- دو بار در هفته
۳- یکبار در هفته
۴- یک لحظه در روز (کمتر از نیم و یک ساعت)
۵- بین نیم ساعت و دو ساعت در روز
۶- بیشتر از دو ساعت در روز
کمتر از دو ساعت (با اعتدالاً حاصل شفا) - سه سید و اعلم هیدر در

۲- بازی کردن

۱- نشستن

Illustration 4: camp fire

۴- درس خواندن آتش

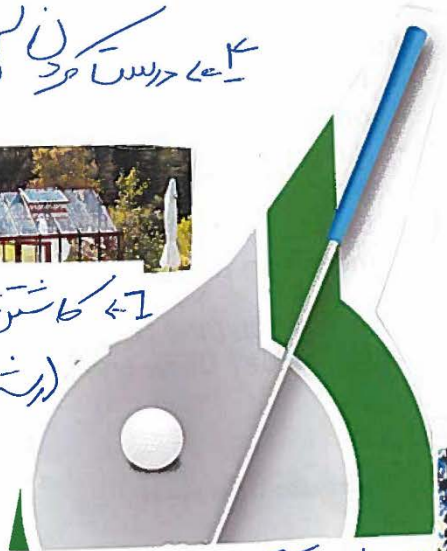
۳- پیاده روی

۶- کاشتن سبزیجات
(زراعت سبزیجات)

۵- استراحت کردن

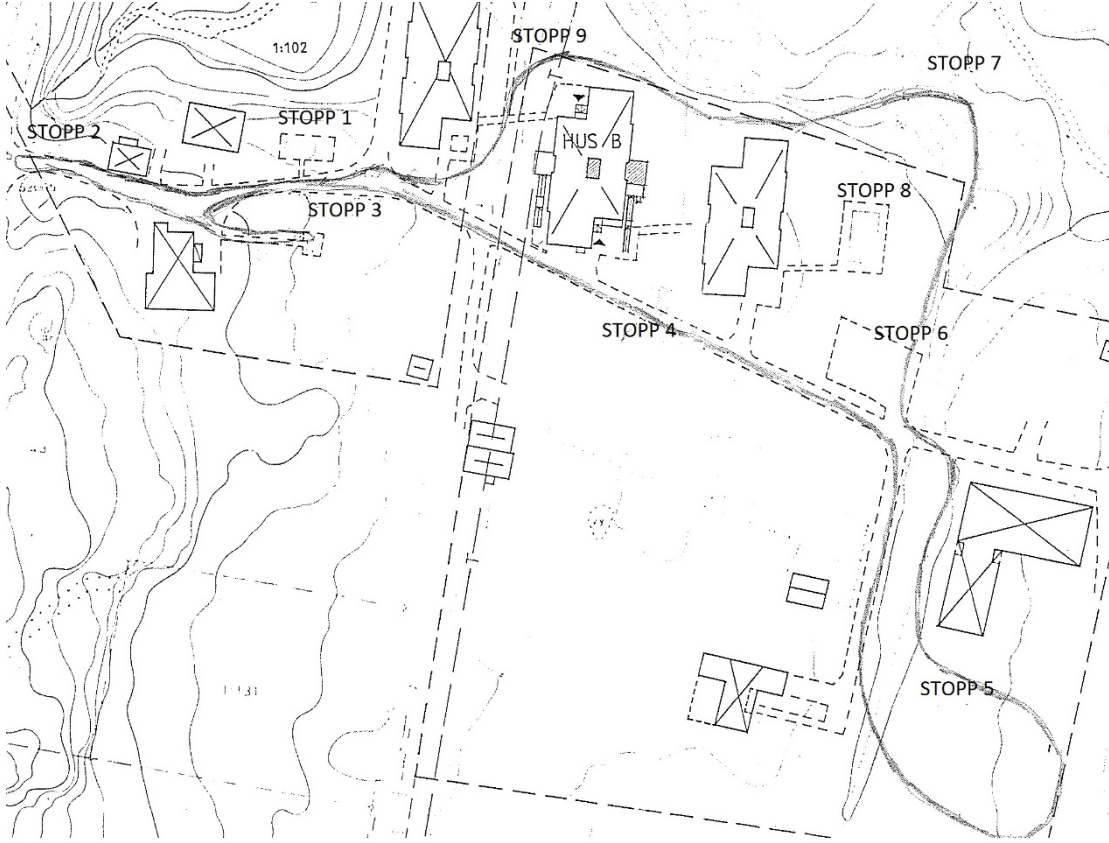

۸- دیدن گلها

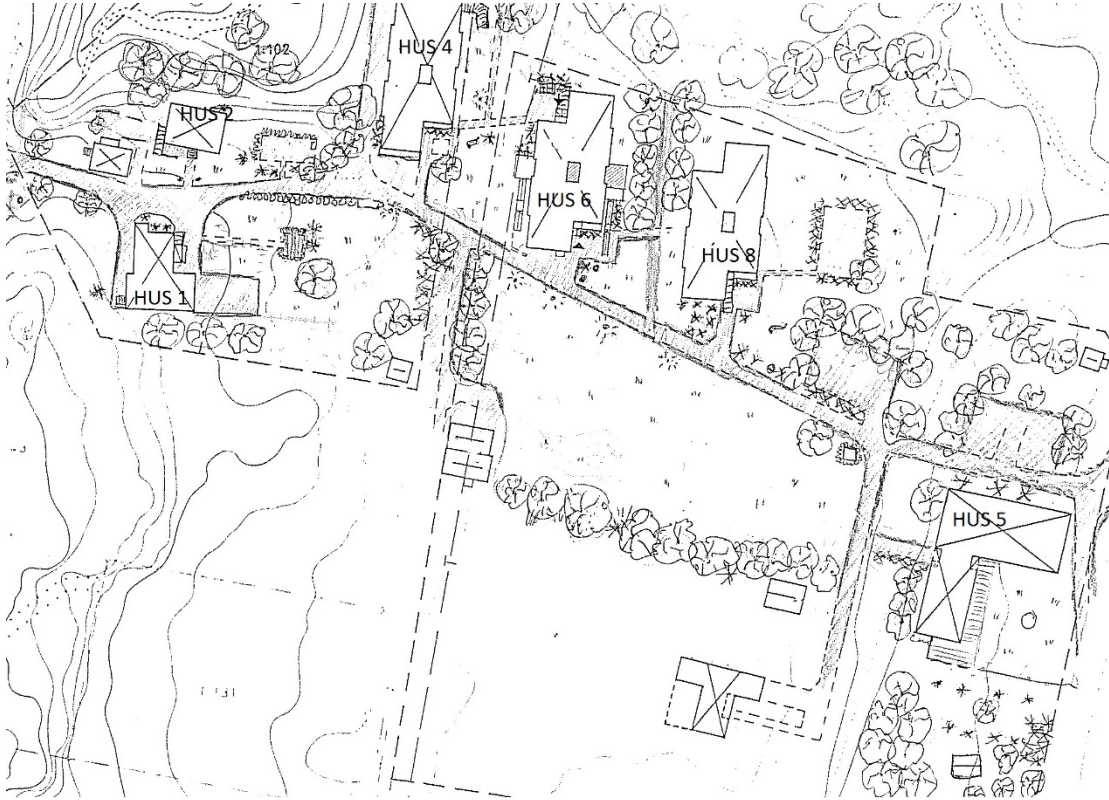
۷- بازی، صاف
در باره‌ی محیط زیست آفریننده و لذت‌بخش و سرگرم‌کننده
از تپه تا ۱۰ نفردهد. ۱۰ نهایت نفوس با تپه

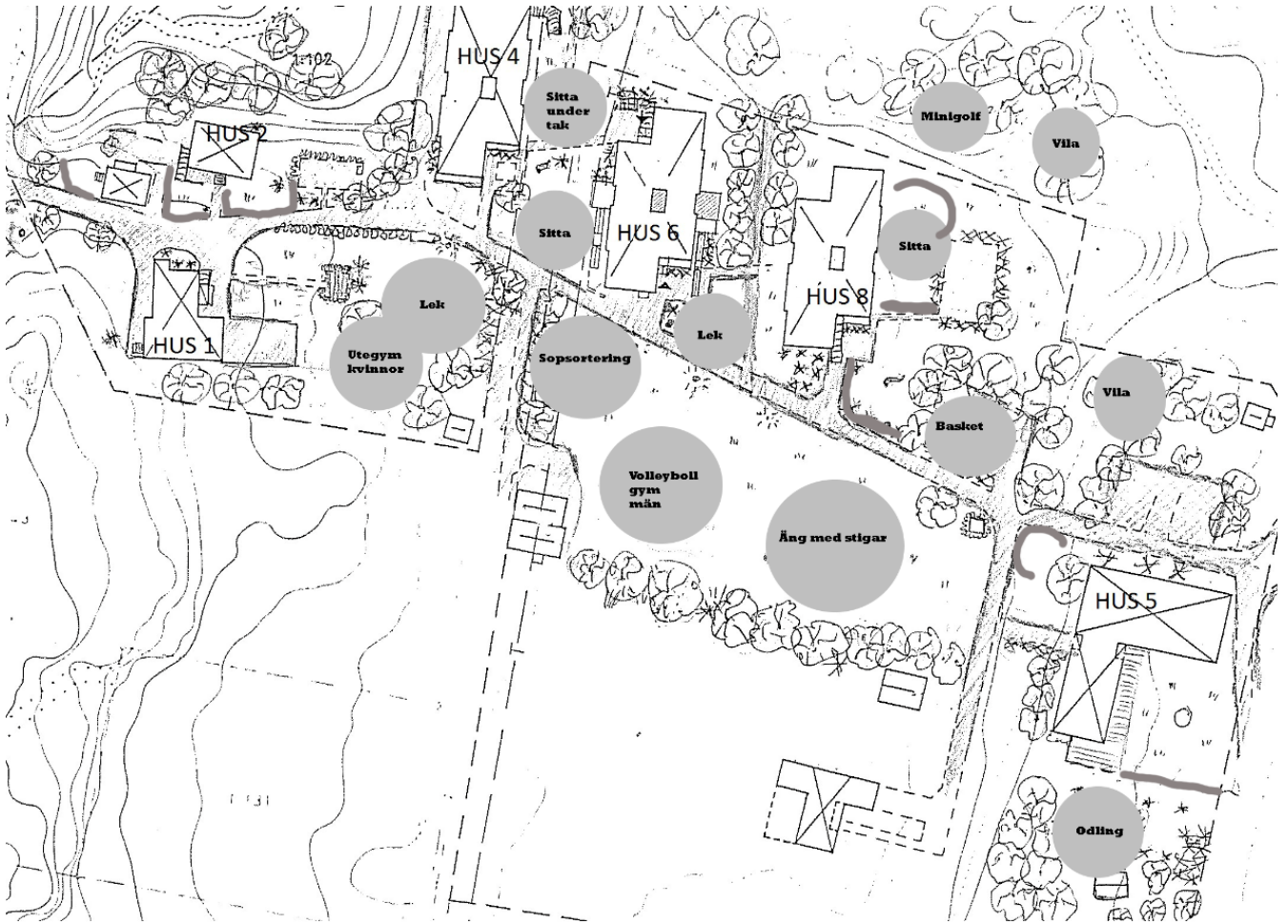
Bilaga E: Gåtur

Bilaga F: Anläggningen

Bilaga G: Förslag

Förslag på var häckar och aktivitetsytor kan anläggas